

Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
«ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΠΙΣΤΗ.ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ
ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ
ΙΔΙΩΤΩΝ»

ΒΡΑΚΑΤΣΕΛΗ ΔΗΜΗΤΡΑ
ΜΕΡΕΝΤΙΤΗ ΑΝΤΩΝΙΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
Δρ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η είσοδος της Ελλάδας στην Ευρωζώνη αποτελεί πρόκληση για την ελληνική οικονομία. Η χώρα μας κλήθηκε και καλείται πλέον να αντιμετωπίσει επί ίσοις όροις τον ανταγωνισμό με τις άλλες χώρες της Ευρωζώνης και να φτάσει το βιοτικό επίπεδο καθώς και την οικονομική ανάπτυξη αυτών. Η υιοθέτηση προτύπων καλής διαχείρισης και η από κοινού προσπάθεια όλων των φορέων της οικονομίας θα συμβάλει στην κατεύθυνση αυτή. Το τραπεζικό σύστημα είναι αναμφισβήτητα ένας κλάδος που έχει καλύψει το μεγαλύτερο έδαφος προς την προσπάθεια αυτή, λόγω του νευραλγικού του ρόλου στην ανάπτυξη της οικονομίας.

Τα τελευταία χρόνια, μετά από ριζική αναδιάρθρωσή του, ο τραπεζικός κλάδος συμβάλλει ουσιαστικά στην πορεία ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας και στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου όλων μας. Πιο συγκεκριμένα, τα σημαντικότερα επιτεύγματα των τελευταίων ετών του δυναμικού αυτού κλάδου είναι:

Προσφέρουν τώρα περισσότερα και καλύτερης ποιότητας προϊόντα και υπηρεσίες.

Έχουν βελτιώσει την παραγωγικότητά τους μέσω επενδύσεων σε υψηλή τεχνολογία και σε ανθρώπινο κεφάλαιο.

Έχουν μειώσει σημαντικά το κόστος χρηματοδότησης για επιχειρήσεις και νοικοκυριά.

Δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη άλλων κλάδων της οικονομίας.

Πρωτοπορούν στη διεθνοποίηση της ελληνικής οικονομίας.

Προωθούν τον εκσυγχρονισμό των ελληνικών επιχειρήσεων.

Γίνονται πιο διαφανείς.

Μέσα από τις ραγδαίες εξελίξεις του τραπεζικού συστήματος παρουσιάζεται επιτακτική ανάγκη έλεγχου και παραχώρησης πληροφοριών από και προς τις επιχειρήσεις και τους συνδιαλλαζομένους με τις τράπεζες. Την ανάγκη αυτή έρχονται αν καλύψουν τα τραπεζικά συστήματα πληροφοριών.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (RISK ANALYSIS)

1.1 ΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥΣ.....	9
1.2 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ	10
1.3 ΚΙΝΔΥΝΟΙ	11
1.4 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	12
1.5 ΜΕΤΡΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΟΙΒΗ ΤΟΥ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ...13	
1.6 Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ.....	16
1.6.1 ΒΑΣΙΛΕΙΑ Π.....	17

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

2.1 Η ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ.....	21
2.1.1 ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΜΕ ΕΔΡΑ Η ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	22
2.1.2 ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ.....	23
2.1.3 ΛΟΙΠΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ.....	25
2.2 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ.....	26

2.3 ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	29
2.4 ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΛΕΠ.....	30
2.5 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ.....	31
2.6 Η ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.....	33
2.7 ΕΙΔΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ.....	36
2.8 ΘΕΩΡΙΕΣ ΤΟΥ ΤΟΚΟΥ.....	38
2.9 ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ-ΔΑΝΕΙΑ.....	39

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ

3.1 ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΣΥΝΑΛΛΑΣΣΟΜΕΝΩΝ - ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ.....	46
3.2 ΕΧΕΜΥΘΕΙΑ - ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΑΠΟΡΡΗΤΟ.....	47
3.3 ΣΥΛΛΟΓΗ - ΤΗΡΗΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΣΣΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΠΤΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ.....	48

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ

4.1 ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ.....	50
4.2 ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΟΥ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ.....	50

4.3 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΓΚΡΙΣΗ ΧΟΡΗΓΙΩΝ.....	53
---	-----------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΙΕΣ VENTURE CAPITAL

5.1 ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ VENTURE CAPITAL.....	55
5.2. VENTURE CAPITAL.....	56
5.2.1. Η ΝΕΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΟΥ VENTURE CAPITAL.....	56
5.3 ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ.....	57
5.3.1 ΕΙΔΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ (E-BANKING).....	58
5.4 Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ.....	59
5.5 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ.....	60

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΑΡΤΕΜΙΣ

ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

6.1 ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ.....	62
6.2 ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ.....	62
6.3 ΑΡΧΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ.....	63
6.4 ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ.....	64

6.5 ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ.....	65
---------------------------	-----------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

7.1 Η ΕΤΑΙΡΕΙΑ - "ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΜΙΑΣ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ".....	68
7.2 ΜΕΤΟΧΟΙ - "ΕΞΑΣΦΑΛΙΖΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΑΜΙΓΗ ΔΙΑΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ".....	69
7.3 ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΘΕΤΗΣΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ (ΣΑΥ&ΣΥΠ).....	70
7.3.1 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ/ΠΗΓΕΣ.....	71
7.4 ΑΡΧΕΣ ΤΗΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΣΑΥ & ΣΥΝ.....	72
7.5 ΣΥΣΤΗΜΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ (ΣΣΧ).....	75
7.6 ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΑΥΤΟΤΗΤΩΝ-ΔΙΑΒΑΤΗΡΙΩΝ(ΣΤΔ).....	76
7.7 ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	77

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

8.1 ΑΞΙΑ ΣΕ ΚΙΝΔΥΝΟ (VALUE AT RISK- VAR).....	79
8.2 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ- ΜΟΝΤΕΛΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΞΙΑΣ ΣΕ ΚΙΝΔΥΝΟ.....	81
8.3 ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗΣ/ ΣΥΝΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗΣ (ANALYTICAL OR VARIANCE/COVARIANCE MODEL).....	81

8.4 ΣΤΑΘΜΙΣΜΕΝΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ (WEIGHTED HISTORICAL SIMULATION).....	82
---	-----------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗΣ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΑΓΟΡΑΣ

9.1 ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗΣ (SWAPS).....	84
9.1.1 ΑΝΤΑΛΛΑΓΕΣ ΕΠΙΤΟΚΙΟΥ.....	84
9.2 ΣΥΜΒΟΛΑΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΛΗΡΩΣΗΣ (FUTURES) ΚΑΙ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑΚΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ.....	85
9.3 ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΡΟΑΙΡΕΣΗΣ (OPTIONS).....	86
9.3.1 ΤΙΜΗΜΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ (OPTION'S PREMIUM).....	87
9.3.2 ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ.....	87
9.4 ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗ ΠΟΥΛΩΝΤΑΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΑΓΟΡΑΣ (COVERED CALL WRITING).....	88
9.5 ΣΤΑΤΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ.....	89
9.6 ΠΩΛΗΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΠΩΛΗΣΗΣ (SHORT PUT).....	92
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	92
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	96

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (RISK ANALYSIS)

1.1 ΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥΣ

Ο κίνδυνος είναι ως γνωστό μια από τις συνήθεις παραμέτρους της καθημερινής μας ζωής. Ο κίνδυνος επηρεάζει σχεδόν το σύνολο των δραστηριοτήτων των οικονομικών μονάδων. Υπάρχει σε όλες εκείνες τις περιπτώσεις στις οποίες δεν είναι δυνατό να προβλέψουμε με βεβαιότητα το αποτέλεσμα μιας δραστηριότητας.

Κάθε επιχείρηση, οφείλει να πάρει θέση, και να χαράξει τη στρατηγική της. Είναι μοιραία αναγκασμένη να κάνει τις εκτιμήσεις της για το που θα πάει η οικονομία και ο κλάδος στον οποίο ανήκει και να πάρει δύσκολες αποφάσεις στρατηγικής, όπως:

- να κάνει ή όχι επενδύσεις
- να υιοθετήσει επιθετική ή αμυντική εμπορική πολιτική,
- να δημιουργήσει νέες ευκαιρίες προς εκμετάλλευση,
- να παρακολουθήσει τι κάνουν οι ανταγωνιστές

και ανάλογα να συντάξει τους στόχους και τους προϋπολογισμούς της.

Όταν όμως κυριαρχεί αβεβαιότητα, οι κίνδυνοι από εσφαλμένες εκτιμήσεις γίνονται μεγαλύτεροι και πολύ συχνά αβάστακτοι. Σε τέτοιες συνθήκες, όποια και να είναι η στρατηγική και οι στόχοι, ένα πράγμα γίνεται το επίκεντρο της διοίκησης, και αυτό είναι: η διαχείριση των κινδύνων, με την ευρεία έννοια.

Η επιχείρηση πρέπει ενσυνείδητα να γνωρίζει ποια στοιχεία εμπεριέχει η στρατηγική της, τι μπορεί να πάει στραβά, ποιες οι επιπτώσεις και το κόστος, πώς να παρακολουθεί αυτά και πώς να τα αντισταθμίζει.

Και όλες οι αποφάσεις της **Διοίκησης** πρέπει να λαμβάνονται αφού πρώτα αξιολογηθούν οι κίνδυνοι που εμπεριέχουν.

Ειδικά στα θέματα παρακολούθησης των κινδύνων, η Πληροφόρηση προς τη διοίκηση είναι πρωταρχικής σημασίας και πρέπει απαραίτητα να είναι πλήρης, λεπτομερής, έγκαιρη και αξιόπιστη.

Το αβέβαιο περιβάλλον δεν σημαίνει απαραίτητα ότι επιδρά αρνητικά σε όλους τους κλάδους και όλες τις επιχειρήσεις. Για κάθε πεδίο επιχειρηματικής δραστηριότητας, η αβεβαιότητα είναι δυνατό να επιφέρει μελλοντικά κινδύνους αλλά και ευκαιρίες.

Ακριβώς επειδή το μέλλον είναι απρόβλεπτο, ωφελημένοι θα είναι εκείνοι που έχουν λάβει τα μέτρα τους έτσι ώστε όταν παρουσιαστούν οι ευκαιρίες να είναι σε θέση να τις αρπάξουν.

1.2 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Η στρατηγική μιας επιχείρησης πρέπει να είναι κατανοητή. Την λέξη «στρατηγική» την αντιλαμβάνονται πολλοί με διαφορετική έννοια. Θα σας αναφέρω τον πλέον περιεκτικό ορισμό που έχω συναντήσει και που υιοθετώ:

Είναι η απάντηση σε τρεις μονολεκτικές ερωτήσεις – **Τι, Ποιους και Πώς**. Δηλαδή: Τι προϊόντα πουλάμε, σε Ποιους πελάτες απευθυνόμαστε, και Πώς το κάνουμε αυτό για να πετύχουμε.

Στο «Πώς» περιλαμβάνονται πολλά θέματα όπως τιμολογιακή πολιτική, διαφοροποίηση (ως προς ποιότητα, εξυπηρέτηση, ταχύτητα,

ασφάλεια, εμπιστοσύνη, συνέπεια κλπ), τεχνολογία, στρατηγικές συνεργασίες, το **outsourcing**, και πολλά άλλα.

1.3 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ

Έχοντας χαράξει την στρατηγική, η διαφαινόμενη αβεβαιότητα κάνει ποιο έντονη την ανάγκη εντοπισμού των κινδύνων που διατρέχει μια επιχείρηση. Υπάρχουν μερικές αυτονόητες κατηγορίες κινδύνων όπως:

- **αυτός της Αγοράς** (η οικονομία, ο κλάδος, οι ανταγωνιστές),
- **λειτουργικοί κίνδυνοι** (όπως η συνέχεια της παραγωγικής διαδικασίας, οι εγκαταστάσεις, το ανθρώπινο δυναμικό, εξάρτηση σε λίγους μεγάλους πελάτες ή προμηθευτές, ασφαλιστικές καλύψεις, ασφάλεια των μηχανογραφικών συστημάτων κ.λπ.),
- **χρηματοοικονομικοί κίνδυνοι** (το ύψος του δανεισμού και η εξυπηρέτησή του σε περίπτωση μη επίτευξης του στόχου των πωλήσεων, διακυμάνσεις στα επιτόκια, διακυμάνσεις στο συνάλλαγμα που διαμορφώνουν το κόστος εισαγωγών ή την ελκυστικότητα των εξαγωγών μας στο εξωτερικό ευνοώντας κάποιους ανταγωνιστές στην ντόπια ή διεθνή αγορά.
- Μην ξεχνάμε το **θεσμικό ή νομοθετικό πλαίσιο** ως πηγή κινδύνου, καθώς ο νομοθέτης στην Ελλάδα είναι υπερδραστήριος κατά παράδοση. Η συνεχής παραγωγή και υιοθέτηση Κοινοτικών νόμων και ρυθμίσεων, μέχρι και περιβαλλοντικές υποχρεώσεις βιομηχανικών μονάδων, χρήζει μόνιμης παρακολούθησης.

Εναπόκειται στην κάθε επιχείρηση, με τη βοήθεια των συμβούλων της, να εντοπίσει, μετρήσει, ιεραρχήσει και όπου είναι εφικτό να

αντισταθμίσει, τους κινδύνους που αντιμετωπίζει κατά την επιδίωξη των δικών της στόχων.

1.4 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Η χρηματοδότηση της επιχείρησης πρέπει να συνάδει απόλυτα με την στρατηγική της και τους κινδύνους που αντιμετωπίζει. Ως κανόνας, η χρηματοδότηση πρέπει να συμβάλλει στην επίτευξη των στρατηγικών στόχων, να είναι και εκείνη ευέλικτη ώστε να προσαρμοστεί ανάλογα με τις εξελίξεις, και να είναι γνωστό εκ των προτέρων εάν κάποιο δικό της στοιχείο προσθέτει νέους κινδύνους και ποιους.

Καταρχήν, το ύψος του δανεισμού πρέπει να μπορεί άνετα να εξυπηρετηθεί από τις λειτουργικές ταμειακές ροές ακόμη και στο απαισιόδοξο σενάριο του επιχειρηματικού σχεδίου όχι μόνον ως προς τις πωλήσεις αλλά και ως προς την επιβράδυνση στην είσπραξη των απαιτήσεων.

Το ύψος των ιδίων κεφαλαίων εξαρτάται από τη ένταση των παγίων στοιχείων, αλλά και τους λειτουργικούς και ανταγωνιστικούς κινδύνους του κλάδου. Τα πάγια και άλλες μακροπρόθεσμες δεσμεύσεις, στο βαθμό που δεν καλύπτονται από τα ίδια κεφάλαια, πρέπει να χρηματοδοτούνται με μακροπρόθεσμα δάνεια.

Ως προς τα επιτόκια, η αναμενόμενη αύξηση των επιτοκίων εγείρει το δίλημμα: **κυμαινόμενο ή σταθερό επιτόκιο;** Πόση αύξηση στα επιτόκια μπορεί να αντέξει η επιχείρηση, και πόση εάν συμπέσει και με μείωση στα έσοδά της;

Είναι σίγουρο ότι για αρκετές επιχειρήσεις θα ήταν φρόνιμο ένα μέρος των δανείων τους να μετατραπούν από κυμαινόμενο σε σταθερό

επιτόκιο το οποίο, αν και υψηλότερο οριακά από το κυμαινόμενο, εντούτοις εξασφαλίζει βεβαιότητα σε αυτή την αστάθμητη παράμετρο.

Τέλος, υπογραμμίζονται η αξιοποίηση και τα οφέλη που παρέχονται από τα διάφορα επιδοτούμενα προγράμματα, όπως εκείνα του Αναπτυξιακού Νόμου και των Κοινοτικών κονδυλίων για επενδύσεις.

1.5 ΜΕΤΡΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΟΙΒΗ ΤΟΥ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Η ανάληψη του πιστωτικού κινδύνου από τις τράπεζες γίνεται έναντι κάποιας αμοιβής η οποία ενσωματώνεται στο επιτόκιο χρηματοδότησης, το οποίο εμπεριέχει και το premium (περιθώριο) του κινδύνου. Παράλληλα, ο αναλαμβανόμενος κίνδυνος συντελεί στη διαμόρφωση του ανοίγματος ανάμεσα στο επιτόκιο άντλησης κεφαλαίων (καταθέσεων) και στο επιτόκιο χρηματοδοτήσεων, αλλά και στο διαφορετικό ύψος των επιτοκίων χρηματοδοτήσεων αφού τα επιτόκια επηρεάζονται ευθέως από το ύψος του αναλαμβανόμενου κινδύνου. Σημαντικό επομένως θέμα αποτελεί η μέτρηση (ποσοτικοποίηση) του αναλαμβανόμενου πιστωτικού κινδύνου.

Η μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου, δηλαδή ο υπολογισμός της αναμενόμενης ζημίας από τις χρηματοδοτήσεις ή/και τις λοιπές τοποθετήσεις, όπως συμβαίνει με τη μέτρηση των λοιπών χρηματοοικονομικών κινδύνων, ακολουθεί συγκεκριμένα βήματα και συγκεκριμένες διαδικασίες και μεθόδους. Αφετηρία για τη μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου αποτελεί η αξιολόγηση και κατάταξη των πιστούχων (επιχειρήσεων, φυσικών προσώπων, κρατικών φορέων κ.λ.π.) σε βαθμίδες πιστωτικού κινδύνου μιας, γνωστής εκ των προτέρων κλίμακας διαβαθμίσεων πιστωτικού κινδύνου. Ταυτόχρονη είναι και η κατάταξη σε

βαθμίδες πιστωτικού κινδύνου των ανοιγμάτων της τράπεζας (χρηματοδοτήσεων, τοποθετήσεων σε μετοχές, σε ομόλογα, σε παράγωγα κ.ο.κ.).

Οι βασικές μέθοδοι για την κατάταξη αυτή σε βαθμίδες πιστωτικού κινδύνου είναι δύο:

Η μέθοδος Credit Scoring για τις χρηματοδοτήσεις ιδιωτών, επαγγελματιών και μικρών επιχειρήσεων και

Η μέθοδος Credit Rating για τις χρηματοδοτήσεις μεγάλων επιχειρήσεων ή για τις τοποθετήσεις σε τίτλους επιχειρήσεων.

Η μέθοδος Credit Scoring είναι κατάλληλη για πιστούχους που χρησιμοποιούν μικρού ποσού τραπεζικά/χρηματοδοτικά προϊόντα τα οποία όμως συνολικά είναι μεγάλου πλήθους. Η τραπεζική αυτή είναι γνωστή ως λιανική τραπεζική. Η διαδικασία απαιτεί τη διαμόρφωση προγράμματος αξιολόγησης, που λειτουργεί σε ηλεκτρονική εφαρμογή, το οποίο, μετά τη εισαγωγή κάποιων στοιχείων από τον αξιολογητή, καταλήγει αυτόματα σε βαθμολόγηση και κατάταξη του δανειζόμενου σε κατηγορία κινδύνου. Η τυποποίηση και αυτοματοποίηση αυτή προσφέρει το πλεονέκτημα της μείωσης του χρόνου αξιολόγησης και έγκρισης της χρηματοδότησης και κατά συνέπεια και του χρόνου αξιολόγησης. Εμπεριέχει όμως μεγάλη απόκλιση μεταξύ του αναμενόμενου και του πραγματικού πιστωτικού κινδύνου. Η μέθοδος Credit Scoring μπορεί να χαρακτηριστεί αντικειμενική μέθοδος, αφού το αποτέλεσμα προκύπτει από τα τυποποιημένα κριτήρια και την προκύπτουσα από αυτά βαθμολόγηση χωρίς την παρέμβαση κάποιου εξειδικευμένου στελέχους.

Γενικά το Credit Scoring δείχνει αν ο δανειζόμενος έχει δυσμενή στοιχεία, αν υπάρχει καταχώρηση για αυτόν στον Τειρεσία, αν έχει καθυστέρηση πληρωμών άνω των 60 ημερών κ.α. Επίσης γίνεται η

συγκέντρωση των κινδύνων της οικονομικής μονάδας, δηλαδή αν έχει πάρει άλλα δάνεια, αν έχει κάρτες και τα ποσά αυτών. Ακόμα τα στοιχεία που συγκεντρώνουν περιλαμβάνουν: Αν υπάρχει κάποια αίτηση πτώχευσης γι' αυτόν, αν υπάρχουν διαταγές πληρωμής στο όνομά του, ακίνητη ή κινητή περιουσία του ιδίου που έχει βγει σε πλειστηριασμό, προσημειώσεις ή υποθήκες ακινήτων, κατασχέσεις ή επιταγές για πληρωμή, ακάλυπτες επιταγές, απλήρωτες συναλλαγματικές και καταναλωτικά/προσωπικά δάνεια.

Η μέθοδος Credit Rating εφαρμόζεται και στην αξιολόγηση και κατάταξη σε κατηγορίες πιστωτικού κινδύνου κυρίως μεγάλων επιχειρήσεων, δηλαδή μικρού αριθμού πιστούχων, αλλά με μεγάλο ύψος χρηματοδοτήσεων, μεμονωμένα αλλά και συνολικά. Η αξιολόγηση γίνεται από εξειδικευμένα στελέχη της τράπεζας με βάση την εμπειρία, την γνώση και τη συνεχή παρακολούθηση του πιστούχου. Η μέθοδος αυτή εμπεριέχει σε μεγάλο βαθμό υποκειμενική κρίση, και χαρακτηρίζεται υποκειμενική. Η μέθοδος καταλήγει σε ακριβέστερα αποτελέσματα και κατάταξη του δανειζόμενου σε κατηγορία πιστωτικού κινδύνου, ενσωματώνοντας στοιχεία που δεν μπορούν να συμπεριληφθούν σ' ένα αντικειμενικό σύστημα.

Σημειώνεται ότι και στα υποκειμενικά συστήματα αξιολόγησης μπορεί να χρησιμοποιούνται παράλληλα και προγράμματα ή πακέτα ηλεκτρονικής αξιολόγησης, με δυνατότητα του αξιολογητή να παρεμβαίνει και να τροποποιεί τις παραμέτρους αυτών. Διαμορφώνεται έτσι ένα μικτό σύστημα το οποίο περιλαμβάνει στοιχεία αντικειμενικής και υποκειμενικής αξιολόγησης

Ο Πιστωτικός Κίνδυνος μπορεί να επηρεάσει την Κεφαλαιακή Επάρκεια ακόμα και των Χρηματοπιστωτικών Οργανισμών, παρ' όλες τις

εγγυήσεις που λαμβάνουν για κάθε παρεχόμενο προϊόν χρηματοδότησης. Ο Πιστωτικός Κίνδυνος είναι αυξημένος στις περιπτώσεις αυτές τόσο λόγω του πλήθους των παρεχόμενων υπηρεσιών και προϊόντων, όσο και της διαφορετικότητας των πελατών στους οποίους απευθύνονται οι οργανισμοί αυτοί.

Για τους λόγους αυτούς, ειδικά για τους Τραπεζικούς Οργανισμούς, ο Πιστωτικός Κίνδυνος θα πρέπει να μετριέται με την μεγαλύτερη δυνατή ακρίβεια, έτσι ώστε η Τράπεζα να δεσμεύει τα λιγότερα δυνατά κεφάλαια .

1.6 Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ

Η Επιτροπή της Βασιλείας ιδρύθηκε από την κεντρική τράπεζα και τους αρχηγούς των κρατών της Ομάδας των Δέκα. Συγκεκριμένα, η παραπάνω επιτροπή αποτελείται από ανώτερους ελεγκτές από το Βέλγιο, τον Καναδά, τη Γαλλία, την Γερμανία, την Ιταλία, την Ιαπωνία, την Ολλανδία, τη Σουηδία, την Ελβετία, τη Μεγάλη Βρετανία, τις ΗΠΑ, την Ισπανία και το Λουξεμβούργο. Ξεκίνησε τη λειτουργία της το 1973 συνεδριάζοντας τακτικά τέσσερις φορές τον χρόνο και διέθετε περίπου τριάντα τεχνικές ομάδες, οι οποίες επίσης συναντιόνταν τακτικά. Την περίοδο εκείνη η κατάργηση του διεθνούς νομισματικού συστήματος σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών του Bretton Woods το 1973 σηματοδότησε μια περίοδο έντονων διακυμάνσεων και μεταβλητότητας των ισοτιμιών και των επιτοκίων.

Αποτέλεσμα αυτού ήταν οι τράπεζες να καταστούν ιδιαίτερα ευάλωτες στον μέχρι πρότινος άγνωστο κίνδυνο των συναλλαγματικών και επιτοκιακών μεταβολών.

Σε απάντηση στην κριτική του συμφώνου της Βασιλείας I και για να εξεταστούν οι αλλαγές στο τραπεζικό περιβάλλον που η συμφωνία του

1988 δεν θα μπορούσε να εξετάσει αποτελεσματικά, η BCBS αποφάσισε να δημιουργήσει μια νέα κύρια συμφωνία, το σύμφωνο της Βασιλείας II. Στην εισαγωγή των πρώτων προτάσεων που έγιναν για το πλαίσιο της Βασιλείας II, η BCBS πιστοποίησε μια ανάγκη να ξανασχεδιαστεί η συμφωνία του 1988 λαμβάνοντας υπόψη τις καινοτομίες της αγοράς και μια μετατόπιση προς τη μεγαλύτερη πολυπλοκότητα στον τραπεζικό τομέα. Επιπλέον, ένας από τους βασικούς στόχους πίσω από την εισαγωγή της Βασιλείας II είναι να μειωθεί το χάσμα μεταξύ των ρυθμιστικών απαιτήσεων και του οικονομικού κεφαλαίου που παράγεται από τα εσωτερικά μοντέλα των τραπεζών.

1.6.1 ΒΑΣΙΛΕΙΑ II

Ο βασικός στόχος πίσω από την αναθεώρηση της Βασιλείας I είναι η ανάπτυξη ενός πλαισίου που ωθεί στην εξυγίανση και τη σταθερότητα του διεθνούς τραπεζικού συστήματος χωρίς ανεξέλεγκτες ανταγωνιστικές τάσεις μεταξύ των διεθνών τραπεζών. Διατηρώντας τα στοιχεία κλειδιά της Βασιλείας I, το αναθεωρημένο πλαίσιο παρέχει μια σειρά των προαιρετικών δυνατοτήτων για τις κύριες απαιτήσεις για τον πιστωτικό κίνδυνο και το λειτουργικό κίνδυνο, που επιτρέπει στις τράπεζες να χρησιμοποιούν τις προσεγγίσεις που είναι κατάλληλες για τις διαδικασίες τους.

Υπό τη Βασιλεία II, οι εθνικές αρχές θα είναι ελεύθερες να υιοθετήσουν τις ρυθμίσεις που θέλουν. Η Επιτροπή της Βασιλείας έχει δηλώσει ότι η Βασιλεία II δεν στοχεύει στην αλλαγή του διεθνούς επιπέδου κεφαλαίου στην τραπεζική βιομηχανία αλλά μάλλον στη δημιουργία ενός κινήτρου που θα ενθαρρύνει τις τράπεζες να υιοθετήσουν

«τις καλύτερες πρακτικές» για τη διαχείριση κινδύνων. Η Βασιλεία II έχει σχεδιαστεί για να ενθαρρύνει τις αποτελεσματικότερες και περιεκτικότερες πρακτικές διαχείρισης κινδύνου, και για να παρέχει στους επόπτες και στην αγορά τα ακριβέστερα μέτρα για να διασφαλιστεί η επάρκεια των τραπεζών και να μειωθεί το επίπεδο του κινδύνου. Έτσι η Βασιλεία διακρατά το ρόλο της που είναι η διασφάλιση της σταθερότητας του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος, η διαμόρφωση ισοδύναμων όρων ανταγωνισμού κυρίως σε διεθνές επίπεδο αφενός μεταξύ των διεθνώς δραστηριοποιούμενων τραπεζών, και αφετέρου μεταξύ των τραπεζών και των επενδυτικών εταιριών, η κατανομή αρμοδιοτήτων και η συνεργασία εποπτικών αρχών, οι προώθηση μεθόδων προληπτικής εποπτείας τραπεζών και χρηματοπιστωτικών ομίλων ετερογενών δραστηριοτήτων αλλά και η διαχείριση κινδύνων.

Στα πλαίσια της Βασιλείας II θεσπίστηκαν τρεις πυλώνες οι οποίοι έχουν σαν σκοπό την διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου που προκύπτει από τις δραστηριότητες των Πιστωτικών Ιδρυμάτων. Ο κίνδυνος αυτός είναι δύσκολο να εντοπιστεί και να αντιμετωπιστεί και επιπλέον αν και η προσπάθεια που γίνεται για την ποσοτική του μέτρηση σχετικά με τις Κεφαλαιακές Απαιτήσεις είναι σημαντική, είναι δύσκολο να είμαστε βέβαιοι για την πραγματική έκθεση της τράπεζας στο λειτουργικό κίνδυνο.

Ο πρώτος πυλώνας (Πυλώνας 1) αναφέρεται στις Ελάχιστες Κεφαλαιακές απαιτήσεις (minimum capital requirements) και αποβλέπει στην ευθυγράμμιση των εποπτικών αρχών των κρατών της Ομάδας των 10 με τις εποπτικές πρακτικές οι οποίες εφαρμόζονται από την Κεντρική Ομοσπονδιακή Τράπεζα των Η.Π.Α. Ο δεύτερος πυλώνας (Πυλώνας 2) του Συμφώνου της Βασιλείας αναφέρεται στον εποπτικό έλεγχο και στοχεύει να ενθαρρύνει την τήρηση υψηλών προδιαγραφών στη διαφάνεια

και παρουσίαση των αναλαμβανόμενων κινδύνων. Ο τρίτος πυλώνας (Πυλώνας 3) εισάγει διατάξεις αναφορικά με την παρεχόμενη από τα Πιστωτικά Ιδρύματα προς το εξωτερικό πληροφόρηση για το ύψος των αναλαμβανομένων κινδύνων , τις κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι των κινδύνων αυτών και την ακολουθούμενη στρατηγική προκειμένου μέσω της διαφάνειας (disclosure) να ενισχυθεί η πειθαρχία της αγοράς.

Οι ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις αποτελούν την βασική μεθοδολογία όπως καταγράφεται στο πρώτο Σύμφωνο, με επιπλέον ένα σύνολο προσθηκών και νέων επιλογών. Οι τράπεζες θα είναι σε θέση να εφαρμόσουν και να ακολουθήσουν τους νέους κανόνες δημιουργώντας ένα εσωτερικό σύστημα μετρήσεως του πιστωτικού κινδύνου, το οποίο θα αναγνωριστεί από τις εποπτικές αρχές. Ο ορισμός των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων δεν υφίσταται καμία αλλαγή, όπως επίσης και οι σταθμίσεις του πιστωτικού κινδύνου ορίζονται ανά κατηγορία οφειλέτου. Όσον αφορά στις σταθμίσεις έναντι κεντρικών κυβερνήσεων και τραπεζών, πλέον βασίζονται στις διαβαθμίσεις εξωτερικών εταιρειών πιστοληπτικής αξιολογήσεως.

Επίσης, οι διαβαθμίσεις των εξωτερικών εταιριών πιστοληπτικής αξιολόγησης μπορούν να εφαρμοστούν με ανάλογο τρόπο και στη στάθμιση πιστωτικών κινδύνων που προέρχονται από τον τραπεζικό και επιχειρηματικό χώρο. Επιπλέον, εισάγονται νέοι κανόνες που στο προηγούμενο έγγραφο δεν υπήρχαν και αφορούν την κάλυψη σταθμίσεων επί των τιτλοποιήσεων στοιχείων ενεργητικού καθώς επίσης και βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις που υπόκεινται σε κεφαλαιακή απαίτηση. Ο ορισμός των βραχυπρόθεσμων διατραπεζικών τοποθετήσεων είναι πλέον 3 μήνες.

Πέρα από τις αλλαγές στη βασική μεθοδολογία έγιναν και νέες ρυθμίσεις, που αφορούν κυρίως την πρόληψη και τη μέτρηση των πιστωτικών κινδύνων. Μέσα από το αναθεωρημένο Σύμφωνο δίνεται η δυνατότητα στα τραπεζικά ιδρύματα να αναπτύξουν εσωτερικά συστήματα αξιολόγησης του πιστωτικού κινδύνου σε διάφορα επίπεδα πολυπλοκότητας, ώστε να επιτευχθεί ακριβέστερη στάθμιση κινδύνου με την έγκριση των εποπτικών αρχών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

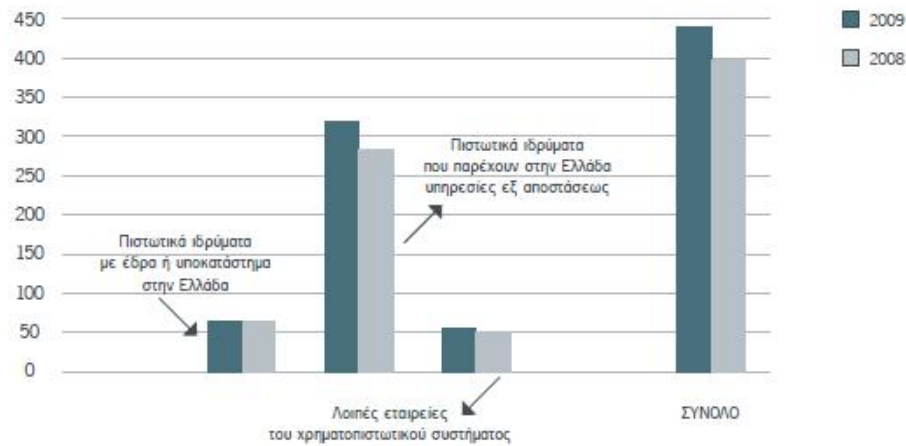
ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

2.1 Η ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Λόγω της παγκοσμιοποίησης της τραπεζικής αγοράς, της ελεύθερης κυκλοφορίας ανθρώπων, επιχειρήσεων και κεφαλαίων και των δυνατοτήτων που παρέχει η σύγχρονη τεχνολογία επικοινωνιών, οι έλληνες συναλλασσόμενοι μπορούν σήμερα να αναζητούν και να επιλέγουν χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες από έναν πολύ μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων και τους ανά τον κόσμο ανταποκριτές ή συνεργάτες τους. Στοιχεία για τις κατηγορίες φορέων παροχής τραπεζικών υπηρεσιών στην Ελλάδα δημοσιεύει τακτικά η Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ). Οι πιο πρόσφατες σχετικές δημοσιεύσεις περιέχουν πίνακες και καταλόγους σύμφωνα με τους οποίους τραπεζικά προϊόντα και υπηρεσίες προσφέρονται σήμερα στην Ελλάδα από 462, έναντι 397 το προηγούμενο έτος, πιστωτικούς οργανισμούς. Τους οργανισμούς αυτούς η ΤτΕ ταξινομεί ως εξής (Διάγραμμα 1):

- 65 πιστωτικά ιδρύματα με έδρα ή υποκατάστημα στην Ελλάδα,
- 340 πιστωτικά ιδρύματα με έδρα σε άλλο κράτος μέλος του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ), που παρέχουν στην Ελλάδα υπηρεσίες χωρίς επί τόπου παρουσία τους, και
- 57 λοιπές εταιρείες του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Διάγραμμα 1
Εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον τομέα της παροχής τραπεζικών υπηρεσιών στην Ελλάδα (2008 - 2009)

2.1.1 ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΜΕ ΕΔΡΑ Η ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΤτΕ, το Νοέμβριο του 2009, ήταν στην Ελλάδα εγκατεστημένα και λειτουργούσαν 65 πιστωτικά ιδρύματα (έναντι 64 το Μάρτιο του 2008), εκ των οποίων:

- 35 πιστωτικά ιδρύματα (19 εμπορικές και 16 συνεταιριστικές τράπεζες) που έχουν καταστατική έδρα στην Ελλάδα, έχουν αδειοδοτηθεί και εποπτεύονται από την Τράπεζα της Ελλάδος και υπάγονται στο καθεστώς της αμοιβαίας αναγνώρισης (κοινοτικό διαβατήριο) σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3601/2007,
- 24 υποκαταστήματα πιστωτικών ιδρυμάτων που έχουν έδρα σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, επίσης, υπάγονται στο καθεστώς της αμοιβαίας αναγνώρισης (κοινοτικό διαβατήριο) του Ν. 3601/2007, εποπτευόμενα από τις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους καταγωγής των πιστωτικών ιδρυμάτων,

- 5 υποκαταστήματα πιστωτικών ιδρυμάτων που έχουν έδρα εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εποπτεύονται από την Τράπεζα της Ελλάδος, καθώς δεν υπάγονται στο καθεστώς της αμοιβαίας αναγνώρισης, και
- 1 πιστωτικό ίδρυμα που έχει εξαιρεθεί από την εφαρμογή του Ν. 3601/2007, δηλαδή το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων.

Κατά τη διάρκεια του 2009 και παρά τη δυσχερή συγκυρία στο διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα, τρία επιπλέον υποκαταστήματα πιστωτικών ιδρυμάτων με έδρα σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης εγκαταστάθηκαν και άρχισαν να λειτουργούν στην Ελλάδα, ενώ αποχώρησαν από τη χώρα μας δύο υποκαταστήματα πιστωτικών ιδρυμάτων με έδρα εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης¹.

2.1.2 ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ

Επιπλέον των παραπάνω πιστωτικών ιδρυμάτων που έχουν μόνιμη εμπορική παρουσία στην Ελλάδα, τραπεζικές υπηρεσίες (πληρωμών ή χρηματοδότησης) προς ελληνικά φυσικά ή νομικά πρόσωπα δύνανται, επίσης, να παρέχουν, και παρέχουν (έστω και σε περιορισμένη προς το παρόν έκταση), 340 πιστωτικά ιδρύματα (έναντι 283 το Δεκέμβριο του 2007), τα οποία εδρεύουν σε άλλο κράτος μέλος του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ). Τα εν λόγω πιστωτικά ιδρύματα εποπτεύονται από τις αρμόδιες αρχές της χώρας καταγωγής τους και, κατά τα προβλεπόμενα από το Ν. 3601/2007, έχουν απλώς γνωστοποιήσει στην Τράπεζα της Ελλάδος «ενδιαφέρον παροχής υπηρεσιών χωρίς

¹ Πρωτόπαπας Χάρης, Τράπεζες και ποιότητα, , Σάκκουλας Α.Ε., 1997

εγκατάσταση». Η κατανομή τους αναλόγως χώρας προέλευσης ήταν, τον Απρίλιο 2010, η εξής (εντός παρενθέσεων οι αντίστοιχοι αριθμοί για το Δεκέμβριο 2007):

Χώρα προέλευσης	Αριθμός ιδρυμάτων	Χώρα προέλευσης	Αριθμός ιδρυμάτων
Αυστρία	27 (22)	Λιχτενστάιν	3 (2)
Βέλγιο	5 (4)	Λουξεμβούργο	34 (30)
Γαλλία	38 (33)	Μάλτα	5 (3)
Γερμανία	43 (43)	Νορβηγία	2 (3)
Γιβραλτάρ	5	Ολλανδία	25 (19)
Δανία	5 (6)	Ουγγαρία	2 (2)
Εσθονία	1	Πολωνία	1 (1)
Ηνωμένο Βασίλειο	75 (67)	Πορτογαλία	3 (3)
Ιρλανδία	29 (25)	Σουηδία	4 (2)
Ισλανδία	1 (1)	Τσεχία	1
Ισπανία	12 (4)	Φινλανδία	6 (4)
Ιταλία	8 (6)		
Κύπρος	5 (3)	Σύνολο	340 (283)

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Πίνακες Εποπτευομένων Ιδρυμάτων, Απρίλιος 2010

Στο χρονικό διάστημα Δεκέμβριος 2007 - Απρίλιος 2010, ο αριθμός των πιστωτικών ιδρυμάτων αυτής της κατηγορίας αυξήθηκε κατά 20%, με σημαντικότερη συμβολή στην ανωτέρω αύξηση να παρουσιάζουν τα πιστωτικά ιδρύματα από Ηνωμένο Βασίλειο, Ισπανία, Ολλανδία, Αυστρία, Γαλλία και Λουξεμβούργο. Επίσης, κατά το ίδιο χρονικό διάστημα επτά (7) πιστωτικά ιδρύματα από την Εσθονία, την Τσεχία και το Γιβραλτάρ γνωστοποίησαν στην Τράπεζα της Ελλάδος ενδιαφέρον παροχής υπηρεσιών χωρίς εγκατάσταση.

Ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι το 70% των πιστωτικών ιδρυμάτων που παρέχουν στην Ελλάδα εξ αποστάσεως χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες

είναι εγκατεστημένα και λειτουργούν σε κράτη μέλη της ευρωζώνης. Μεταξύ των κρατών μελών της ευρωζώνης μόνο πιστωτικά ιδρύματα εγκατεστημένα στη Σλοβενία και Σλοβακία δεν έχουν γνωστοποιήσει μέχρι σήμερα σχετικό ενδιαφέρον στην Τράπεζα της Ελλάδος.

2.1.3 ΛΟΙΠΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Επιπλέον των προαναφερθέντων πιστωτικών ιδρυμάτων, στην Ελλάδα λειτουργούν άλλες 57 εταιρείες (έναντι 50 το Δεκέμβριο του 2007) του χρηματοπιστωτικού συστήματος, οι οποίες εξειδικεύονται στην παροχή συγκεκριμένων χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών (εκτός της αποδοχής καταθέσεων από το κοινό, υπηρεσία που σύμφωνα με τη νομοθεσία επιτρέπεται να παρέχεται μόνο από τα πιστωτικά ιδρύματα) και εποπτεύονται, επίσης, από την Τράπεζα της Ελλάδος. Η κατανομή τους, ανά κατηγορία επιχειρήσεων, έχει ως εξής:

	Αριθμός Εταιρειών ⁸
Ανταλλακτήρια Συναλλάγματος	13 (12)
Εταιρείες Χρηματοδοτικής Μίσθωσης	12 (14)
Εταιρείες Πρακτορείας Επιχειρηματικών Απαιτήσεων	5 (4)
Εταιρείες Παροχής Πιστώσεων	4 (2)
Ιδρύματα Ηλεκτρονικού Χρήματος (χωρίς εγκατάσταση)	10 (7)
Χρηματοδοτικά Ιδρύματα (χωρίς εγκατάσταση)	2 (1)
Εταιρείες Διαμεσολάβησης στη Μεταφορά Κεφαλαίων	11 (10)
Σύνολο	57 (50)

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Πίνακες Εποπτευομένων Ιδρυμάτων

δραστηριοποιούνται στον τομέα της παροχής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών στην Ελλάδα ακολουθήθηκε και στην κατηγορία των λοιπών

εταιρειών του χρηματοπιστωτικού συστήματος (+14%). Με εξαίρεση τις εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης, ο αριθμός των εταιρειών λοιπών κατηγοριών παρουσίασε αύξηση ως προς τους απόλυτους αριθμούς των δραστηριοποιούμενων εταιρειών. Το γεγονός αυτό αναδεικνύει το έντονο ενδιαφέρον διεθνών χρηματοπιστωτικών οργανισμών για την ελληνική αγορά και τον έντονο μεταξύ τους ανταγωνισμό στην παροχή εξειδικευμένων χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

2.2 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, παρά τη σκληρή και έντονη κριτική που έχει δεχθεί τον τελευταίο καιρό, δεν είχε επενδύσει σε τοξικά και άλλα υψηλού κινδύνου προϊόντα ούτε είχε ενεργή παρουσία στη διεθνή κερδοσκοπία τα τελευταία χρόνια. Επέδειξε, κατά τη γνώμη μου, είτε από τύχη είτε από προνοητικότητα, έναν επενδυτικό συντηρητισμό για την εποχή και το περιβάλλον όπου ζούσαμε πριν από τη διεθνή κρίση.

Επικέντρωσε την προσοχή του κυρίως στην ταχύτατη ανάπτυξη των παραδοσιακών τραπεζικών εργασιών, στη χρηματοδότηση της οικονομίας και των υποδομών και στην εξωστρεφή ανάπτυξή του στη Νοτιοανατολική Ευρώπη.

Έτσι το ελληνικό τραπεζικό σύστημα:

α) Διατήρησε από τους χαμηλότερους βαθμούς μόχλευσης στην Ευρώπη με σχέση αξίας ενεργητικού προς ίδια κεφάλαια γύρω στις 15-16 φορές έναντι 35 φορών σε ευρωπαϊκά τραπεζικά ιδρύματα.

β) Διατήρησε χαμηλό βαθμό εξάρτησης από τις κεφαλαιαγορές για άντληση ρευστότητας με σχέση δανείων προς καταθέσεις κοντά στο 115%, ενώ, για παράδειγμα, στα τραπεζικά συστήματα της Μεγάλης Βρετανίας, της Ιρλανδίας και της Ισπανίας η σχέση κυμαινόταν μεταξύ 170%-200%.

γ) Διατήρησε ισχυρή κεφαλαιακή επάρκεια, με τα βασικά ίδια τους κεφάλαια (Core Tier I) να κυμαίνονται πάνω από το 8% σε σχέση με το σταθμισμένο ενεργητικό τους, ποσοστό σημαντικά υψηλότερο σε σχέση με την πλειοψηφία των ευρωπαϊκών τραπεζών.

δ) Έκανε μόνο περιορισμένη χρήση έναντι χρεώσεων αγοράς του κυβερνητικού πακέτου στήριξης των 28 δισ. ευρώ, που ήταν εξ αρχής ένα από τα μικρότερα της Ευρώπης, κυρίως για να αντιμετωπίσει ζητήματα στενότητας ρευστότητας τα οποία προέκυψαν με την κρίση.

Τα σημερινά προβλήματα των τραπεζών συνδέονται κυρίως με την οικονομική ύφεση η οποία προκλήθηκε στην Ελλάδα και στη γεωγραφική περιοχή μας, με αποτέλεσμα τη χειροτέρευση της ποιότητας του δανειακού χαρτοφυλακίου και τις υψηλές προβλέψεις. Παράλληλα, όμως, η τεράστια δημοσιονομική κρίση στην Ελλάδα, το σημαντικό έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, οι μεγάλες χρηματοδοτικές ανάγκες του δημόσιου τομέα και η συνεχιζόμενη κρίση στη Νοτιοανατολική Ευρώπη έχουν ως αποτέλεσμα τη στενότητα ρευστότητας στην ιδιωτική οικονομία και το υψηλό κόστος άντλησής της, τόσο για το Δημόσιο όσο και για τις ελληνικές τράπεζες, εξέλιξη που δεν συμβάλλει στην ανάκαμψη της οικονομίας.

Για παράδειγμα, οι ελληνικές τράπεζες πληρώνουν σήμερα στις προθεσμιακές καταθέσεις πελατών στην Ελλάδα και στη Νοτιοανατολική

Ευρώπη πολύ υψηλά επιτόκια, από τα υψηλότερα στην Ευρώπη, με σημαντικό premium πάνω από τα διατραπεζικά επιτόκια. Παράλληλα το κόστος δανεισμού των ελληνικών τραπεζών από τις διεθνείς κεφαλαιαγορές (spread) έχει σχεδόν δεκαπλασιαστεί σε δύο χρόνια, ενώ ο δανεισμός από την ECB, παρά την πρόσφατη μείωσή του, διατηρείται σε σχετικά υψηλά επίπεδα.

Είναι γεγονός ότι το ελληνικό τραπεζικό σύστημα γνώρισε μια σημαντική άνθηση και διεθνοποίηση τα τελευταία 15 χρόνια. Χρηματοδότησε, έστω και με κάποιες υπερβολές, τα ελληνικά νοικοκυριά, τις επιχειρήσεις και τις παραγωγικές επενδύσεις με ρυθμούς αύξησης μεγαλύτερους του 20% ετησίως. Ακόμη και σήμερα, και παρά τη διεθνή κρίση, ο ρυθμός αύξησης των χρηματοδοτήσεων παραμένει θετικός στην Ελλάδα (4% ετησίως), ενώ είναι αρνητικός στην υπόλοιπη Ευρώπη.

Παράλληλα, ύστερα από δεκαετίες εσωστρέφειας και προστατευτισμού, το ελληνικό τραπεζικό σύστημα ακολούθησε τη διεθνοποίηση της ελληνικής επιχειρηματικότητας. Αναπτύχθηκε στην ευρύτερη περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, όπου έχει διαμορφώσει σήμερα μια σημαντική και αξιόλογη παρουσία σε δέκα χώρες, με 3.800 υποκαταστήματα, περίπου 45.000 εργαζομένους, με υπόλοιπα δανείων κοντά στα 55 δισ. ευρώ και συνολικές επενδύσεις σε κεφάλαια και ρευστότητα στην περιοχή κοντά στα 45 δισ. ευρώ.

Αυτή η σημαντική προσπάθεια διεθνοποίησης του ελληνικού τραπεζικού συστήματος στη Νοτιοανατολική Ευρώπη αποτελεί μια εθνική επένδυση για όλους μας η οποία δεν πρέπει να πάει χαμένη.

Συνδέεται άρρηκτα με την υλοποίηση από τη χώρα μας ενός νέου εξωστρεφούς αναπτυξιακού προσανατολισμού, με επιτυχή πρόσβαση σε νέες δυναμικές αγορές οι οποίες, σε συνδυασμό με μια νέα απαιτούμενη

άνθηση της επιχειρηματικότητας, των ιδιωτικών επενδύσεων, των επενδύσεων στις υποδομές και της προσέλκυσης ξένων παραγωγικών κεφαλαίων, μπορούν και πρέπει να αποτελέσουν τους βασικούς πυλώνες για την έξοδο από την κρίση και την επίτευξη υψηλών και διατηρήσιμων ρυθμών οικονομικής ανάπτυξης.

2.3 ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα συγκρίσιμα στοιχεία⁹, ο συνολικός αριθμός των τραπεζών στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 27 κρατών μελών (εφεξής ΕΕ-27) μειώθηκε σημαντικά την τελευταία εξαετία. Συγκεκριμένα, το 2008 ανερχόταν σε 8.510, ενώ το 2003 ήταν 9.054 (μείωση της τάξεως του 6,5%). Η μείωση αυτή οφείλεται, κατά κύριο λόγο, στη συνεχιζόμενη τάση για εξαγορές και συγχωνεύσεις στον ευρωπαϊκό τραπεζικό τομέα, λαμβανομένου υπόψη, μεταξύ άλλων, και του γεγονότος ότι ο αριθμός των τραπεζών σε ορισμένα κράτη μέλη (όπως η Γερμανία, η Αυστρία, η Ισπανία και η Ιταλία) είναι για ιστορικούς λόγους πολύ μεγάλος.

Στην Ελλάδα, αντίθετα, η τάση ήταν αντίστροφη, παρουσιάζοντας αύξηση της τάξεως του 10% σε βάθος επταετίας (59 τράπεζες το 2003, 63 το 2007 και 65 τον Απρίλιο του 2010).

2.4 ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΕΠ

Η άμεση συμμετοχή του τραπεζικού συστήματος στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της χώρας παρουσίασε κατά την περίοδο 2004 - 2008 μικρή αύξηση της τάξης του 2,4% (από 4,26% το 2004 σε 4,36% το 2008), σε σταθερές τιμές προηγούμενου έτους (Πίνακας 15). Τα παραπάνω στοιχεία αναδεικνύουν τη συμβολή του τραπεζικού συστήματος στην αναπτυξιακή δυναμική της ελληνικής οικονομίας.

Σημειώνεται ότι η συμβολή αυτή αναφέρεται αποκλειστικά στην «άμεση» συμβολή, χωρίς να υπολογίζονται: (α) η με άλλους τρόπους θετική συμβολή σε συνολικά οικονομικά μεγέθη (π.χ. φορολογικά έσοδα, απασχόληση κ.λπ.) και (β) τα κάθε τύπου πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα από τη διάχυση δανειοδότησης και εισοδημάτων στην ελληνική οικονομία.

Ιδιαίτερα σημαντική είναι, επίσης, και η «έμμεση» συμβολή του τραπεζικού τομέα στην αναπτυξιακή πορεία της ελληνικής οικονομίας, μέσω:

- της επιτυχημένης προσαρμογής των ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων στο διεθνές ανταγωνιστικό χρηματοπιστωτικό περιβάλλον,
- της συνεχούς προσπάθειας διασφάλισης συνθηκών χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, και
- της παροχής σύγχρονων υπηρεσιών υψηλής ποιότητας και διαρκώς χαμηλότερου μέσου κόστους στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας και, κατά συνέπεια, στη θετική συμβολή στη γενική ανταγωνιστικότητα της οικονομίας της χώρας.

Συμμετοχή ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών στο ΑΕΠ
(σε εκατ. €)

(σε σταθερές τιμές προηγούμενου έτους)	2004*	2005*	2006*	2007*	2008*
Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία	7.683	7.868	8.675	9.797	10.070
Ποσοστό συμμετοχής τραπεζικού τομέα στο ΑΕΠ (%)	4,26	4,14	4,25	4,46	4,36

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

2.5 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Παρά τη δυσχερή οικονομική συγκυρία, ήδη από το καλοκαίρι του 2008, ο ετήσιος ρυθμός αύξησης των υπολοίπων της συνολικής (μέσω δανείων ή ομολόγων) τραπεζικής χρηματοδότησης των επιχειρήσεων συνέχισε την ανοδική του τάση -σε αντίθεση με την αρνητική τάση που παρατηρήθηκε σε πολλά κράτη μέλη της ευρωζώνης- καθ' όλη τη διάρκεια του 2009, ανοδική τάση που παρατηρείται από τα τέλη του 2005

Ετήσιος ρυθμός αύξησης των υπολοίπων χρηματοδότησης των επιχειρήσεων⁸⁶

Ιαν. 09	Φεβ. 09	Μαρ. 09	Απρ. 09	Μα. 09	Ιουν. 09	Ιουλ. 09	Αυγ. 09	Σεπ. 09	Οκτ. 09	Νοε. 09	Δεκ. 09
17,2%	15,2%	12,2%	11,8%	10,2%	8,6%	7,9%	7,3%	6,9%	5,4%	5,2%	5,1%

Η διατήρηση του ρυθμού αύξησης των χρηματοδοτήσεων προς τις επιχειρήσεις συνδέεται με τις αυξημένες ανάγκες τους -καθ' όλη τη διάρκεια του 2009- για κεφάλαια κίνησης και με τις προσδοκίες τους για διαμόρφωση αυστηρότερων όρων και κριτηρίων δανεισμού τους στο μέλλον, καθώς και με την περιορισμένη δυνατότητά τους να αντλήσουν κεφάλαια μέσω της κεφαλαιαγοράς. Πρέπει να επισημανθεί ότι ο ρυθμός πιστωτικής επέκτασης προς τις επιχειρήσεις -μεταξύ των οποίων και 300.000 μικρομεσαίες- διατηρήθηκε σε υψηλά επίπεδα καθ' όλη τη διάρκεια του 2009, με την καθαρή ροή χρηματοδότησης να ανέρχεται στα 5,4 δισ. ευρώ⁸⁸, χάριν και της ενίσχυσης της ρευστότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων από τα προγράμματα του ΤΕΜΠΜΕ, της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και των τραπεζών σε συνεργασία με κατά τόπους εμπορικά και βιοτεχνικά επιμελητήρια.

Τέλος, κατά τη διάρκεια του 2009 επηρεάστηκαν αρνητικά οι καθυστερήσεις των επιχειρηματικών δανείων προς το σύνολο των δανείων, οι οποίες αυξήθηκαν κατά 2,4 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το Δεκέμβριο του 2008 (Δεκ. 2009: 6,7%, Δεκ. 2008: 4,3%, Δεκ. 2007: 4,6%)².

2.6 Η ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η Τράπεζα της Ελλάδος είναι η κεντρική τράπεζα της χώρας. Ιδρύθηκε το 1927 βάσει ενός Παραρτήματος του Πρωτοκόλλου της Γενεύης και άρχισε να λειτουργεί τον Μάιο του 1928. Έχει συσταθεί με τη μορφή ανωνύμου εταιρίας. Ως έδρα της ορίζεται από το Καταστατικό της

² Πρωτόπαπας Χάρης, Τράπεζες και ποιότητα, , Σάκκουλας Α.Ε., 1997

η Αθήνα, ενώ διατηρεί 18 υποκαταστήματα, 38 πρακτορεία και 8 θυρίδες σε όλη την Ελλάδα.

Από τον Ιανουάριο 2001 η Τράπεζα της Ελλάδος αποτελεί αναπόσπαστο μέλος του Ευρωσυστήματος, που απαρτίζεται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) που ανήκουν στη ζώνη του ευρώ. Έκτοτε η Τράπεζα της Ελλάδος συμβάλλει με τη δράση της στην επίτευξη των στόχων και την εκτέλεση των καθηκόντων του Ευρωσυστήματος, το οποίο χαράσσει και εφαρμόζει τη νομισματική πολιτική στη ζώνη του ευρώ.

Η Τράπεζα της Ελλάδος είναι αρμόδια για την εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος στην Ελλάδα και τη διαφύλαξη της σταθερότητας του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος. Ως πρωταρχικός σκοπός ορίζεται από το Καταστατικό της η διασφάλιση της σταθερότητας του γενικού επιπέδου των τιμών. Στο βαθμό που δεν επηρεάζεται η επίτευξη του πρωταρχικού της σκοπού, η Τράπεζα στηρίζει τη γενική οικονομική πολιτική της κυβέρνησης. Κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της, έχει κατοχυρωθεί η θεσμική, προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία της, αλλά και η άσκηση δημοκρατικού ελέγχου εκ μέρους της Βουλής.

Οι αρμοδιότητες της Τράπεζας διακρίνονται σε αυτές που εντάσσονται στο πλαίσιο του Ευρωσυστήματος και σε άλλες αρμοδιότητες, και συνοπτικά είναι οι εξής:

1. Αρμοδιότητες στο πλαίσιο του Ευρωσυστήματος

- Συμμετέχει στη χάραξη της ενιαίας νομισματικής πολιτικής της ζώνης του ευρώ και την εφαρμόζει στην Ελλάδα.
- Διαχειρίζεται για λογαριασμό της ΕΚΤ μέρος των σε συνάλλαγμα και χρυσό διαθεσίμων της τελευταίας, σύμφωνα με τις οδηγίες της ΕΚΤ.
- Ασκεί την επίβλεψη των συστημάτων και των μέσων πληρωμών, με σκοπό τη διασφάλιση της σταθερότητας, της αξιοπιστίας και της αποδοτικότητάς τους. Στο πλαίσιο της αρμοδιότητας αυτής, παρακολουθεί και επιβλέπει, μεταξύ άλλων, το σύστημα πληρωμών ΔΙΑΣ και το Γραφείο Συμψηφισμού Αθηνών. Από τις 19 Μαΐου 2008, συμμετέχει στο Target2 , το νέο διευρωπαϊκό σύστημα ταχείας μεταφοράς κεφαλαίων και διακανονισμού σε συνεχή χρόνο.
- Προωθεί ρυθμίσεις για τη διατήρηση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και την αποτελεσματική διαχείριση χρηματοπιστωτικών κρίσεων.
- Συλλέγει στατιστικά στοιχεία από νομισματικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (δηλαδή, τις τράπεζες και τα αμοιβαία κεφάλαια διαχείρισης διαθεσίμων).
- Εκδίδει τραπεζογραμμάτια ευρώ, τα οποία κυκλοφορούν ως νόμιμο χρήμα, μετά από έγκριση της ΕΚΤ, και είναι αρμόδια για την κυκλοφορία και διαχείριση των τραπεζογραμματίων και κερμάτων ευρώ στην Ελλάδα.
- Φροντίζει για την προμήθεια των αναγκαίων ποσοτήτων ανά αξία, είτε από το Ίδρυμα Εκτύπωσης Τραπεζογραμματίων και Αξιών (ΙΕΤΑ), είτε από διασυνοριακές χρηματοπιστωτικές, καθώς και για την ασφαλή

αποθήκευση, διακίνηση και την επανακυκλοφορία ή την καταστροφή τους και μεριμνά για τον ομαλό εφοδιασμό της οικονομίας.

2. Άλλες Αρμοδιότητες της Τράπεζας της Ελλάδος

- Εποπτεύει τα πιστωτικά ιδρύματα καθώς και ορισμένες κατηγορίες επιχειρήσεων του χρηματοπιστωτικού τομέα της οικονομίας.
- Εποπτεύει και ελέγχει τις ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές επιχειρήσεις καθώς και τους διαμεσολαβητές στις ασφαλίσεις.
- Έχει την ευθύνη για τη διαχείριση και τη λειτουργία του Συστήματος Παρακολούθησης Συναλλαγών επί Τίτλων με Λογιστική Μορφή (Άυλοι Τίτλοι).
- Έχει την ευθύνη της λειτουργίας της Ηλεκτρονικής Δευτερογενούς Αγοράς Τίτλων (ΗΔΑΤ).
- Έχει αναλάβει το χρηματικό διακανονισμό των συναλλαγών της ΕΧΑΕ μέσω του συστήματος SMART (System for Money Settlement of Athex Reconciled Transactions).
- Κατέχει και διαχειρίζεται τα συναλλαγματικά διαθέσιμα της χώρας στα οποία περιλαμβάνονται τα σε συνάλλαγμα και χρυσό διαθέσιμα της Τράπεζας της Ελλάδος και του Ελληνικού Δημοσίου.
- Εξυπηρετεί το Ελληνικό Δημόσιο ως ταμίας και εντολοδόχος τού.
- Καταρτίζει και δημοσιεύει στατιστικά στοιχεία που αφορούν την ελληνική οικονομία και διενεργεί εξειδικευμένες στατιστικές έρευνες.

- Δημοσιεύει εκθέσεις και διεξάγει ερευνητικό έργο στο πλαίσιο της παρακολούθησης και ανάλυσης της οικονομικής συγκυρίας και της νομισματικής πολιτικής³.

2.7 ΕΙΔΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Οι τράπεζες διακρίνονται στις παρακάτω κατηγορίες:

Ø Κεντρικές τράπεζες

Η κεντρική τράπεζα έχει ως σκοπό την έκδοση τραπεζογραμματίων (χαρτονομισμάτων), κερμάτων, την άσκηση νομισματικής πολιτικής στα πλαίσια των εντολών της εκάστοτε κυβέρνησης, τον έλεγχο των υπολοίπων τραπεζών της χώρας. Μέχρι το 2001, ως κεντρική τράπεζα χαρακτηριζόταν η Τράπεζα της Ελλάδος η οποία είχε την αρμοδιότητα να εκδίδει τα χαρτονομίσματα και τα κέρματα της χώρας στο Νομισματοκοπείο, αλλά και να ασκεί την νομισματική πολιτική στα πλαίσια του σχεδιασμού της εκάστοτε κυβερνήσεως. Μετά την έλευση του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Νομίσματος, του ΕΥΡΩ, η Τράπεζα της Ελλάδος διατήρησε μόνο τις αρμοδιότητες ελέγχου των πιστωτικών ιδρυμάτων που δραστηριοποιούνται στη χώρα, αφού η έκδοση του νέου νομίσματος αλλά και η νομισματική πολιτική ασκείται πλέον από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Η κεντρική τράπεζα λειτουργεί ως τραπεζίτης των εμπορικών τραπεζών. Σε αυτή οι εμπορικές τράπεζες καταθέτουν το κεφάλαιο που

³ Αγγελόπουλος Χ. Παναγιώτης, Τράπεζες και χρηματοπιστωτικό σύστημα, , Σταμούλη Α.Ε., 2005

έχουν αντλήσει από τις καταθέσεις των πελατών τους. Επίσης η κεντρική τράπεζα δανείζει τις εμπορικές τράπεζες όταν αυτές χρειαστούν χρήματα για να καλύψουν τις υποχρεώσεις τους προς τους δανειστές τους οποίοι μπορεί να είναι καταθέτες ή άλλες τράπεζες. Επίσης η κεντρική τράπεζα λειτουργεί ως ταμίας του δημοσίου. Σε αυτή καταθέτει το κράτος τα χρήματά του για διαχείριση ή/και επένδυση. Στο ενεργητικό της Κεντρικής Τράπεζας υπάρχουν οι εξής λογαριασμοί:

- Συναλλαγματικά διαθέσιμα
- Χρυσός
- Διαθέσιμα στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
- Πιστώσεις στο κράτος
- Πιστώσεις σε τράπεζες
- Επενδύσεις σε απόκτηση ακινήτων

Ø Εμπορικές τράπεζες

Οι *εμπορικές τράπεζες* είναι Ανώνυμες Εταιρείες που δέχονται καταθέσεις και χορηγούν πιστώσεις. Αυτή τη στιγμή στην Ελλάδα δραστηριοποιούνται 18 εμπορικές τράπεζες Ελληνικών συμφερόντων καθώς επίσης και 24 τράπεζες χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 5 τράπεζες χωρών εκτός Ε.Ε. Οι εργασίες των εμπορικών τραπεζών διακρίνονται σε

- Ενεργητικές (χορηγήσεις)
- Παθητικές (καταθέσεις)

- Μεσολαβητικές (αγορά/πώληση συναλλάγματος, μεταφορές κεφαλαίων, εγγυητικές επιστολές κλπ)

∅ Συνεταιριστικές τράπεζες

Ειδικοί χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί

- **Εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης (Leasing)**
- **Εταιρείες πρακτόρευσης απαιτήσεων (Factoring)**
- **Ταμείο παρακαταθηκών και δανείων**
 - ∅ Ναυτιλιακές τράπεζες
 - ∅ Επενδυτικές τράπεζες
 - ∅ Κτηματικές τράπεζες

2.8 ΘΕΩΡΙΕΣ ΤΟΥ ΤΟΚΟΥ

Υπάρχουν αρκετές θεωρίες που προσπαθούν να εξηγήσουν τη φύση και το ρόλο του τόκου. Οι θεωρίες που είχαν την μεγαλύτερη απήχηση στους οικονομολόγους του 19ου αιώνα ήταν:

- Η θεωρία της εγκράτειας που αναπτύχθηκε και είχε ως υποστηρικτές τον Ρικάρντο και Σένιορ και η οποία υποστηρίζει ότι ο τόκος εξηγείται ως συνέπεια της αποταμίευσης.
- Η θεωρία της εκμετάλλευσης του Μάρξ και Ροντμπέρτους που εξηγεί τον τόκο ως την καπιταλιστική εκμετάλλευση της εργασίας των εργατών.

- Η θεωρία της παραγωγικότητας η οποία υποστηρίζει ότι ο τόκος προκύπτει επειδή το κεφάλαιο είναι παραγωγικό
- Μία άλλη θεωρία είναι αυτή που πρότεινε ο Μπάμπερκ: Οι άνθρωποι για οικονομικούς ψυχολογικούς και άλλους λόγους αποδίδουν μεγαλύτερη αξία στα αγαθά που κατέχουν στο παρόν παρά σε αυτά στο μέλλον.
- Ο Φίσερ εισήγαγε τη θεωρία του τόκου στο πλαίσιο του νόμου της προσφοράς και της ζήτησης. Συγκεκριμένα υποστήριξε ότι ο τόκος είναι μία τιμή που πρέπει να κριθεί με τα μέτρα κάθε άλλης τιμής και που καθορίζεται από τη συνάρτηση της προσφοράς και της ζήτησης.

2.9 ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ-ΔΑΝΕΙΑ

Από τις βασικές εργασίες της τράπεζας είναι η διοχέτευση χρηματικών διαθεσίμων, από την συγκέντρωση χρημάτων (καταθέσεις), μέσω χορηγήσεων πιστώσεων, τα γνωστά σε όλους μας δάνεια.

Τα δάνεια διακρίνονται στις εξής βασικές κατηγορίες:

- α) Δάνεια με προσωπική ασφάλεια (δάνεια καταναλωτικής πίστης)
- β) Δάνεια με ανοικτό λογαριασμό
- γ) Δάνεια ενυπόθηκα και
- δ) Δάνεια με ενέχυρο κινητών πραγμάτων όπως χρεόγραφα, εμπορεύματα, ενεχυρόγραφα Γενικών Αποθηκών και τιμαλφή.

Δάνεια με προσωπική ασφάλεια

Είναι δάνεια που χορηγούν οι τράπεζες στους πελάτες τους με προσωπική ασφάλεια. Η προσωπική ασφάλεια εξαρτάται από τον χαρακτήρα του δανειζόμενου προσώπου και από τον τρόπο με τον οποίο συναλλάσσεται,

δηλαδή εάν είναι έντιμος, ειλικρινής, εργατικός και συνεπής στις συναλλαγές του. Παλιότερα η χορήγηση δανείων με προσωπική ασφάλεια γινόταν σε περιορισμένη κλίμακα. Σήμερα όμως η χορήγηση τέτοιων δανείων, που συνήθως καλούνται «καταναλωτικά δάνεια», είναι πιο συχνή κυρίως στους μισθωτούς.

Οι βασικές κατηγορίες καταναλωτικών δανείων είναι οι εξής:

α) Καταναλωτικά δάνεια για την αγορά ειδών διαρκείας και υπηρεσιών, όπως αγορά αυτοκινήτου, οικιακού και επαγγελματικού εξοπλισμού, αγορά επίπλωσης, συστημάτων κλιματισμού κλπ., τα οποία κυμαίνονται από 1.000€ έως 30.000€ Η εξόφληση γίνεται συνήθως 6 έως 96 μήνες, με μηνιαίες δόσεις.

β) Δάνεια για δίδακτρα σπουδών, που κυμαίνονται από 1.000€ μέχρι 150.000€ και α-φορούν την κάλυψη διδάκτρων – σπουδών, όλων των βαθμίδων και σχολών του εσωτερικού και εξωτερικού. Η διάρκεια τους είναι από 60 μήνες μέχρι 120 μήνες.

γ) Τα προσωπικά δάνεια (χωρίς δικαιολογητικά), τα οποία κυμαίνονται από 1.500€ έως 30.000€ και η εξόφληση τους γίνεται με μηνιαίες δόσεις πάντα μέσα σε 60 με 90 μήνες.

Δάνεια με ανοικτό λογαριασμό

Το δάνειο αυτό χορηγείται από την τράπεζα σε έναν πελάτη της βάσει μιας σύμβασης. Με την σύμβαση αυτή η τράπεζα ορίζει ένα ανώτατο όριο πίστωσης μέσα στο οποίο ο πελάτης μπορεί να κάνει ανάληψη ολόκληρου του ποσού εφάπαξ ή τμηματικά και αναλαμβάνει την υποχρέωση να αποδώσει το ποσό του δανείου, οποιαδήποτε στιγμή συνολικά ή τμηματικά.

Ο πελάτης (πιστούχος) αποσύρει και καταθέτει χρηματικά ποσά με αντίστοιχη χρέωση και πίστωση λογαριασμού του, για αυτό το λόγο ο λογαριασμός αυτής καλείται και (ανοιχτός) αλληλόχρεος λογαριασμός.

Οι καταθέσεις στον λογαριασμό γίνονται συνήθως με μετρητά και μεταβίβαση στην τράπεζα συναλλαγματικών, γραμματίων σε διαταγή καθώς και άλλων αξιών. Και με τα αντίστοιχα αυτά ποσά πιστώνεται ο λογαριασμός του πελάτη.

Οι αναλήψεις γίνονται με επιταγές που εκδίδει ο πελάτης από στέλεχος επιταγών που του δίνει η τράπεζα και με τα ποσά των οποίων χρεώνεται ο λογαριασμός του πελάτη.

Η τράπεζα παρακολουθεί την κίνηση του λογαριασμού κάθε πελάτη και φροντίζει πάντα το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού (δηλαδή οι αναλήψεις) να μην ξεπερνά το ανώτατο όριο της πίστωσης (plafond) που έχει συμφωνηθεί. Το ανώτατο όριο της πίστωσης που μπορεί να αντλήσει μέσω του ανοιχτού λογαριασμού καθορίζεται ανάλογα με την φερεγγυότητα του πελάτη, το ύψος των πωλήσεων και κερδών που πραγματοποιούνται κλπ., σύμφωνα πάντοτε με τους κανόνες που έχουν θεσπίσει οι νομισματικές αρχές. Ο λογαριασμός αυτός είναι τοκοφόρος και οι τόκοι υπολογίζονται κάθε φορά στα χρεωστικά υπόλοιπα του λογαριασμού του πελάτη.

Οι χρηματοδοτήσεις με σύμβαση ανοικτού λογαριασμού διευκολύνουν τις επιχειρήσεις, καθ' ότι έχουν πάντοτε στη διάθεσή τους ένα χρηματικό ποσό για αντιμετώπιση κυρίως εκτάκτων αναγκών τους.

Δάνεια ενυπόθηκα

Ενυπόθηκα δάνεια είναι εκείνα που χορηγούνται από την τράπεζα μετά από εγγραφή υποθήκης σε ακίνητα πράγματα αυτού που δανείζεται (σπίτια, οικοπέδα, κτίρια κλπ.). Η χρησιμοποίηση των δανείων αυτών

αφορά τη διενέργεια επενδύσεων, όπως είναι η ανέγερση κτιριακών εγκαταστάσεων, η επέκτασή τους και προμήθεια μηχανολογικού εξοπλισμού. Τα δάνεια αυτά είναι μεσο-μακροπρόθεσμα, συνήθως μεταξύ 5 και 10 ετών.

Η συνηθέστερη μορφή είναι του τοκοχρεωλυτικού δανείου. Η χορήγησή του γίνεται σταδιακά και με την πρόοδο της επένδυσης. Είναι ενδεχόμενο να δοθεί μια περίοδο χάριτος, κατά την οποία δεν καταβάλλονται δόσεις. Η εξυπηρέτηση γίνεται με τοκοχρεωλυτικές δόσεις, δηλαδή με την καταβολή των τόκων και μέρους του κεφαλαίου του δανείου (χρεολύσιο).

Ο τόκος υπολογίζεται με βάση το επιτόκιο δανεισμού. Οι δόσεις των τοκοχρεολυσίων είναι σταθερές. Οι τόκοι μειώνονται με την πάροδο του χρόνου, ενώ αντίθετα το χρεολύσιο (ποσό που αντιστοιχεί στην επιστροφή του κεφαλαίου) αυξάνεται.

Δάνεια με ενέχυρο (Κινητών πραγμάτων)

Τα δάνεια αυτά, όπως αναφέραμε πιο πάνω, διακρίνονται στις εξής βασικές κατηγορίες:

α) Δάνεια με ενέχυρο χρεογράφων

Πρόκειται για δάνεια που χορηγούνται από τις τράπεζες με ενέχυρο χρεογράφων (έντοκα γραμμάτια του δημοσίου, ομόλογα, ομολογίες, μετοχές κλπ.). Ακόμη χορηγούνται δάνεια με ενέχυρο συναλλαγματικές και γραμμάτια σε διαταγή. Οι τράπεζες καταρτίζουν πίνακες εγκεκριμένων χρεογράφων τα οποία θα δέχονται προς ενεχυρίαση. Συνήθως το ενέχυρο δίνεται σε τίτλους που είναι διαπραγματεύσιμοι στο χρηματιστήριο αξιών, ώστε η εξασφάλιση να είναι μεγαλύτερη και η ρευστοποίηση ευκολότερη. Ο δανειολήπτης παραμένει κύριος των χρεογράφων που ενεχυριάζονται και επωφελείται από τυχόν χρηματιστηριακή ανατίμησή τους, ενώ

εισπράττει τις προσόδους από αυτούς (τόκους από ομόλογα και ομολογίες και μερίσματα από μετοχές). Η αξία του δανείου δεν μπορεί να υπερβεί τα 60-70% της τρέχουσας αξίας των χρεογράφων και η λήξη τους το τρίμηνο. Έχει όμως την δυνατότητα να παραταθεί εφ' όσον καταβληθούν οι τόκοι και μέρος του δανείου.

Αν υπάρχουν έντονα υποτιμητικές τάσεις και η χρηματιστηριακή αξία των ενεχυριασμένων τίτλων μειωθεί, με κίνδυνο να μη καλύπτει το ποσό της οφειλής του ενεχυριαστή, η τράπεζα από την σχετική σύμβαση έχει το δικαίωμα να κηρύξει το δάνειο ληξιπρόθεσμο και απαιτητό πριν τη λήξη του, εκτός αν ο δανειστής κάνει αύξηση των ενεχυριασμένων τίτλων, ώστε να καλύπτεται η τράπεζα. Αν κατά την λήξη του δανείου δεν γίνει ανανέωση αυτού, ούτε εξόφληση, η τράπεζα μπορεί, αν μεν πρόκειται για χρεόγραφα διαπραγματευόμενα στο χρηματιστήριο, να προβεί στην εκποίηση τους δια του χρηματιστηρίου, αν όχι, να προκαλέσει την αναγκαστική εκ-ποίηση τους και να ικανοποιηθεί.

β) Δάνεια με ενέχυρο εμπορευμάτων

Δάνεια με ενέχυρο εμπορευμάτων χορηγούνται με ενεχυρίαση ορισμένων ειδών εμπορευμάτων, τα οποία δεν υπόκεινται εύκολα σε φθορά, μπορούν να εκποιηθούν εύκολα σε πλειστηριασμό και αναγράφονται στον κανονισμό της τράπεζας. Τέτοια είδη εμπορευμάτων είναι βιομηχανικά προϊόντα, πρώτες ύλες, γεωργικά προϊόντα κ.ά. Το ποσό του δανείου δεν μπορεί να υπερβεί τα 70% της τρέχουσας αξίας των εμπορευμάτων. Είναι τρίμηνης συνήθως λήξης που μπορεί όμως να παραταθεί σιωπηρά, όταν καταβληθούν οι τόκοι και μέρος του δανείου.

Η ενεχυρίαση γίνεται ως εξής:

- Αν η τράπεζα διαθέτει δικές της αποθήκες, τα εμπορεύματα παραδίδονται σε αυτές και φυλάσσονται μέχρι να εξοφληθεί η οφειλή από το δάνειο.

- Σε πολλές περιπτώσεις, οι τράπεζες δέχονται, ιδίως για βιομηχανικές επιχειρήσεις, τα εμπορεύματα να παραμένουν ενεχυριασμένα σε αποθήκη της κάθε επιχείρησης που σφραγίζεται και η φύλαξη γίνεται με την φροντίδα και ευθύνη της επιχείρησης.
- Είναι δυνατή η ενεχυρίαση εμπορευμάτων με κοινή συναίνεση οφειλέτη και τράπεζας σε τρίτο πρόσωπο που λέγεται «θεματοφύλακας» ή «μεσεγγυούχος».
- Όταν τα εμπορεύματα βρίσκονται στις αποθήκες του τελωνείου, από τα υποβάλλεται αίτηση αναγνώρισης υπέρ της τράπεζας.

γ) Δάνειο με ενεχυρόγραφα γενικών αποθηκών

Η ασφαλέστερη και η προτιμότερη για την τράπεζα περίπτωση είναι η εναπόθεση εμπορευμάτων στις αποθήκες της «Προνομιούχου Ανώνυμης Εταιρίας Γενικών Αποθηκών Ελλάδος» (ΠΑΕΓΑΕ). Αυτή είναι θυγατρική Εταιρία της Εθνικής Τράπεζας και διαθέτει εκτεταμένους αποθηκευτικούς χώρους, στους οποίους δέχεται για αποθήκευση για ορισμένο χρονικό διάστημα εμπορεύματα, έναντι καταβολής ενός δικαιώματος και έχει το νομοθετικά κατοχυρωμένο προνόμιο έκδοσης «αποθετηρίων» και «ενεχυρογράφων».

«Αποθετήριο» είναι τίτλος σε διαταγή με το οποίο η «Γενική αποθήκη» βεβαιώνει ότι ορισμένη ποσότητα αγαθών βρίσκεται στις αποθήκες της και υπόσχεται να την παραδώσει στον νόμιμο κομιστή του τίτλου (αποθετηρίου) που είναι εμπορεύσιμος.

«Ενεχυρόγραφο» είναι επίσης, τίτλος σε διαταγή που εκδίδεται από την «Γενική Αποθήκη» με την οπισθογράφηση του οποίου ενεχυριάζονται τα εμπορεύματα που απόθηκευονται σε αυτή. Στην περίπτωση αυτή έναντι του δανείου που χορηγείται από την τράπεζα, μεταβιβάζεται σε διαταγή της το ενεχυρόγραφο με οπισθογράφηση και έτσι η τράπεζα αποκτά

δικαίωμα ενέχυρου στα εμπορεύματα που βρίσκονται στις Γε-νικές Αποθήκες.

δ) Δάνεια με ενέχυρο τιμαλφή

Τα δάνεια αυτά χορηγούνται με ενέχυρο τιμαλφή. Ορισμένες τράπεζες χορηγούν τέτοια δάνεια ανάλογα με την τρέχουσα αξία των τιμαλφών που προσκομίζονται για ενεχυρίαση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ

3.1 ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΣΥΝΑΛΛΑΣΣΟΜΕΝΩΝ - ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

Οι κανόνες του Κώδικα Τραπεζικής Δεοντολογίας αναφέρονται στις σχέσεις τραπεζών και συναλλασσομένων. Με τη θέσπισή τους επιδιώκεται η διασφάλιση των συμφερόντων των πελατών και των τραπεζών στα πλαίσια της κείμενης νομοθεσίας, των κοινοτικών διατάξεων, των σχετικών πιστωτικών και νομισματικών κανόνων της Τράπεζας της Ελλάδος και των συναλλακτικών ηθών.

Οι συναλλαγές κάθε τράπεζας με τους πελάτες της διέπονται από πνεύμα αμοιβαίας εμπιστοσύνης, και για το λόγο αυτό επιδιώκεται πάντα, και από τα δύο μέρη, η ειλικρινής και συστηματική αλληλοενημέρωση για όλα τα θέματα που αφορούν τη μεταξύ τους σχέση.

Οι τράπεζες, κατά τη διεξαγωγή των συναλλαγών, επιδεικνύουν τη δέουσα επιμέλεια, διαθέτουν στους χώρους των συναλλαγών ενημερωτικά φυλλάδια για τις προσφερόμενες βασικές τραπεζικές υπηρεσίες, και παρέχουν, κατά περίπτωση, τις απαραίτητες πληροφορίες με σαφήνεια, απλότητα και πληρότητα.

Οι τράπεζες θα πρέπει να χρησιμοποιούν ομοιόμορφη ορολογία με κοινό και γενικά αποδεκτό εννοιολογικό περιεχόμενο. Σε περίπτωση μονομερούς τροποποίησης οποιουδήποτε όρου συνεργασίας με το συναλλασσόμενο εφόσον έχουν αυτό το δικαίωμα, θα πρέπει να τον ενημερώνουν με τον ενδεικνυόμενο κατά περίπτωση τρόπο, συλλογικά ή

ατομικά, έτσι ώστε να του παρέχεται έγκαιρα η ευχέρεια, εφόσον δεν συμφωνεί με τους νέους όρους, να διακόπτει τη συνεργασία του με αυτές.

3.2 ΕΧΕΜΥΘΕΙΑ - ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΑΠΟΡΡΗΤΟ

Οι τράπεζες και οι εργαζόμενοι σε αυτές υπόκεινται στο τραπεζικό απόρρητο όσον αφορά στην ύπαρξη λογαριασμού καταθέσεων ή στο υπόλοιπο αυτού ή στις τυχόν κινήσεις επί λογαριασμών καταθέσεων, και στο επαγγελματικό απόρρητο όσον αφορά στις λοιπές πληροφορίες και στοιχεία που περιέρχονται σε γνώση τους λόγω της άσκησης του τραπεζικού επαγγέλματος. Εξαιρουμένων των περιπτώσεων κατά τις οποίες συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις ή υπάρχει η συναίνεση του συναλλασσομένου για την παροχή σε τρίτους πληροφοριών που τον αφορούν, οφείλουν να επιδεικνύουν άκρα διακριτικότητα και εχεμύθεια κατά τη χρήση των ανωτέρω πληροφοριών που περιέρχονται σε γνώση τους σε οποιοδήποτε στάδιο παροχής των υπηρεσιών τους, (πριν, κατά τη διάρκεια ή μετά τη λήξη της συμβατικής σχέσης) και να λαμβάνουν κάθε εύλογο και εφικτό μέτρο εκπλήρωσης της υποχρέωσής τους αυτής.

Δεν αποτελεί παραβίαση της εχεμύθειας η μεταξύ των τραπεζών ανταλλαγή πληροφοριών που αφορούν συγκεντρωτικά στοιχεία ομάδων συναλλασσομένων, στα πλαίσια ηλεκτρονικής διακίνησης ποσοτικών στοιχείων συναλλαγών ή/και για στατιστικούς λόγους⁴.

⁴ Sinkey F. Joseph ,Χρηματοοικονομική διοίκηση εμπορικών τραπεζών, , Παπαζήσης, 1999

3.3 ΣΥΛΛΟΓΗ - ΤΗΡΗΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΣΣΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΠΤΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

Οι τράπεζες μπορούν να ζητούν, συλλέγουν και τηρούν κατ' εξοχήν οικονομικής φύσεως πληροφορίες για τους συναλλασσομένους, εφόσον οι πληροφορίες αυτές είναι απαραίτητες προκειμένου να κρίνουν αν συντρέχουν οι αναγκαίες προϋποθέσεις για την παροχή και την εξακολούθηση ή τη διακοπή παροχής τραπεζικών υπηρεσιών. Οι τράπεζες υποχρεούνται σε νόμιμη χρήση και ασφαλή τήρηση των παραπάνω πληροφοριών, σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία.

Οι τράπεζες ζητούν υποχρεωτικά από τους πελάτες τους, κατά το άνοιγμα λογαριασμού καταθέσεων ή τη σύναψη οποιασδήποτε άλλης τραπεζικής σύμβασης παροχής υπηρεσιών, να τους γνωστοποιούν τα στοιχεία της ταυτότητάς τους τα οποία και ελέγχουν μέσω των νομίμων αποδεικτικών εγγράφων⁵.

Σε περίπτωση κατά την οποία ο συναλλασσόμενος ενεργεί για λογαριασμό τρίτου προσώπου, έχει υποχρέωση να αποκαλύψει στην τράπεζα και τα στοιχεία του τρίτου. Οι τράπεζες υποχρεούνται να εξακριβώνουν την αλήθεια και των δηλουμένων στοιχείων του τρίτου. Επίσης οι τράπεζες πρέπει να αναζητούν και εξακριβώνουν τα στοιχεία του τρίτου όταν υπάρχουν βάσιμες ενδείξεις ότι ο συναλλασσόμενος ενεργεί για λογαριασμό τρίτου, ακόμη και αν ο συναλλασσόμενος δεν το δηλώσει.

Οι τράπεζες πρέπει να εξετάζουν με ιδιαίτερη προσοχή και να αποφεύγουν τη διενέργεια συναλλαγών για τις οποίες γνωρίζουν ή βάσιμα

⁵ Αγγελόπουλος Χ. Παναγιώτης, Τράπεζες και χρηματοπιστωτικό σύστημα, , Σταμούλη Α.Ε., 2005

υποπτεύονται ότι συνδέονται με νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Κατά την τήρηση των υποχρεώσεών τους, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία για την αποτροπή και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ("ξέπλυμα" παράνομου χρήματος), πρέπει να επιδεικνύουν ιδιαίτερη προσοχή και να λαμβάνουν τα κατάλληλα οργανωτικά και διοικητικά μέτρα ώστε να τηρείται ο Νόμος, να αποτρέπεται το ενδεχόμενο προσβολής χωρίς λόγο της προσωπικότητας των συναλλασσομένων και να παρέχεται στους εργαζομένους σε αυτές η απαραίτητη κάθε φορά διοικητική και νομική στήριξη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ

4.1 ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ

Ο πιστωτικός κίνδυνος ορίζεται ως ο κίνδυνος που οφείλεται σε αδυναμία ενός συμμετέχοντος σε σύστημα πληρωμών να ανταποκριθεί στις οικονομικές του υποχρεώσεις σε συγκεκριμένη χρονική στιγμή ή οποιαδήποτε μεταγενέστερη αυτής στιγμής.

Οι τράπεζες πρέπει να διαχειρίζονται τον πιστωτικό κίνδυνο που ενέχεται τόσο στο σύνολο του χαρτοφυλακίου τους όσο και στις επιμέρους πιστοδοτήσεις ή συναλλαγές. Πρέπει επίσης να εξετάζουν τη σχέση μεταξύ του πιστωτικού κινδύνου και των άλλων κινδύνων στους οποίους εκτίθενται. Εκτός από τις δανειοδοτήσεις, πηγές πιστωτικού κινδύνου υφίστανται σε όλες τις δραστηριότητες της τράπεζας, τόσο στο τραπεζικό χαρτοφυλάκιο όσο και στο χαρτοφυλάκιο συναλλαγών καθώς και στα εντός και εκτός ισολογισμού στοιχεία, όπως τα ομόλογα, τα βραχυπρόθεσμα χρεόγραφα, παράγωγα, μη χρησιμοποιηθείσες πιστωτικές ευχέρειες ή όρια, εγγυητικές επιστολές, ενέγγυες πιστώσεις κ.τ.λ.

Ο κίνδυνος χώρας, ο κίνδυνος μεταφοράς και ο κίνδυνος διακανονισμού θεωρούνται, επίσης, μέρος του πιστωτικού κινδύνου, υπό την ευρύτερη έννοια του όρου.

4.2 ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΟΥ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ.

Οι εποπτευόμενες τράπεζες πρέπει να είναι σε θέση να μετρούν τον πιστωτικό κίνδυνο που εμπεριέχεται σε όλα τα στοιχεία του

ισολογισμού και τις εκτός ισολογισμού υποχρεώσεις χρησιμοποιώντας άρτια συστήματα διοικητικής πληροφόρησης και κατάλληλες τεχνικές μέτρησης των κινδύνων.

Τα συστήματα διοικητικής πληροφόρησης πρέπει να παράγουν επαρκείς, ακριβείς και κατάλληλες πληροφορίες αναφορικά με τη σύνθεση του χαρτοφυλακίου πιστοδοτήσεων, συμπεριλαμβανομένου του προσδιορισμού οποιωνδήποτε συγκεντρώσεων κινδύνου, ούτως ώστε να επιτρέπουν στο διοικητικό συμβούλιο και στη διεύθυνση:

- _ Να αξιολογούν, άμεσα και αξιόπιστα, τον πιστωτικό κίνδυνο που ενέχεται στις διάφορες δραστηριότητες της εποπτευόμενης τράπεζας.
- _ Να διαπιστώνουν κατά πόσο οι δραστηριότητες της εποπτευόμενης τράπεζας συμμορφώνονται με τη στρατηγική για τον πιστωτικό κίνδυνο.
- _ Να εκπληρώνουν τους ρόλους επιτήρησης που τους αντιστοιχούν, συμπεριλαμβανομένου του καθορισμού των απαιτούμενων κεφαλαιακών απαιτήσεων για τον πιστωτικό κίνδυνο.

Οι εποπτευόμενες τράπεζες πρέπει να χρησιμοποιούν τεχνικές για τη μέτρηση των κινδύνων οι οποίες να είναι κατάλληλες για τη φύση, το μέγεθος και την πολυπλοκότητα των κινδύνων που ενέχονται στις δραστηριότητες τους και να καθιερώνουν διαδικασίες για τον καθορισμό και παρακολούθηση κατάλληλων ορίων.

Η μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου θα πρέπει, τουλάχιστον, να λαμβάνει υπόψη:

- _ Τη φύση της συγκεκριμένης πίστης
- _ Τους συμβατικούς και οικονομικούς της όρους
- _ Την ύπαρξη εξασφαλίσεων και/ ή εγγυήσεων
- _ Την πιθανότητα αθέτησης
- _ Πιθανές διακυμάνσεις της αγοράς με επίδραση στην αξία του ανοίγματος

Για να πετύχουν οι τράπεζες να μειώσουν τον πιστωτικό κίνδυνο, με τη χρήση των τεχνικών αντιστάθμισης του πιστωτικού κινδύνου, πρέπει να εφαρμοστούν τα ακόλουθα θεσμικά, νομικά και γενικά κριτήρια:

_ Όλα τα έγγραφα που χρησιμοποιούνται στις συναλλαγές πρέπει να δεσμεύουν όλα τα μέρη που συμμετέχουν σε αυτές και να είναι νομικώς ισχυρά. Οι τράπεζες, βασιζόμενες σε ισχυρά θεμελιωμένες νομικές αρχές, πρέπει να διενεργούν επαρκείς νομικές αναθεωρήσεις για να επιβεβαιώνουν διαρκώς τα παραπάνω.

_ Ο θεσμικός μηχανισμός με βάση τον οποίο το χρηματοοικονομικό εχέγγυο εκχωρείται ή μεταβιβάζεται πρέπει να εξασφαλίζει ότι η τράπεζα έχει το δικαίωμα, καθώς και τους μηχανισμούς εκείνους, ώστε να μπορεί να το εκποιήσει ή να το πάρει στην κατοχή της την κατάλληλη χρονική στιγμή σε περίπτωση αδυναμίας πληρωμής, έλλειψης ρευστότητας ή χρεοκοπίας του αντισυμβαλλομένου. Όταν το στοιχείο που τηρείται ως εξασφάλιση βρίσκεται σε φύλαξη, πρέπει να διασφαλίζεται ότι διαχωρίζεται αποτελεσματικά από τα περιουσιακά στοιχεία αυτού που ανέλαβε τη φύλαξη του.

_ Προκειμένου ένα περιουσιακό στοιχείο, το οποίο χρησιμοποιείται ως εξασφάλιση, να θεωρηθεί ότι παρέχει κάποιου είδους προστασία, θα πρέπει η αξία του να μη συσχετίζεται θετικά με την όποια έκφραση πιστωτική «ποιότητας» του αντισυμβαλλόμενου ⁶

⁶ Sinkey F. Joseph, Χρηματοοικονομική διοίκηση εμπορικών τραπεζών, Παπαζήσης, 1999

4.3 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΓΚΡΙΣΗ ΧΟΡΗΓΙΩΝ

Ανάλογα με τον τύπο του πιστωτικού ανοίγματος και τη φύση της υφιστάμενης σχέσης με τον οφειλέτη ή αντισυμβαλλόμενο, οι παράγοντες που πρέπει να εξετάζονται και να τεκμηριώνονται κατά την έγκριση χορηγήσεων πρέπει, τουλάχιστον, να περιλαμβάνουν:

- _ Το ποσό, τους όρους και το σκοπό της πίστης, καθώς και την αναμενόμενη πηγή αποπληρωμής
- _ Το υφιστάμενο προφίλ κινδύνου (συμπεριλαμβανομένων της φύσης και του ολικού κινδύνου) του δανειολήπτη ή αντισυμβαλλομένου και της εξασφάλισης, καθώς της ευαισθησίας τους στις εξελίξεις της οικονομίας και της αγοράς
- _ Την υφιστάμενη ικανότητα αποπληρωμής του δανειολήπτη, το ιστορικό αποπληρωμής και τη μελλοντική του ικανότητα αποπληρωμής
- _ Το ποσοστό της συνεισφοράς του δανειολήπτη από ιδίους πόρους για το χρηματοδοτούμενο έργο
- _ Για τις επιχειρηματικές πιστοδοτήσεις, την κατάσταση της βιομηχανίας ή του οικονομικού τομέα που δραστηριοποιείται ο δανειολήπτης, τη θέση του δανειολήπτη στον τομέα αυτό, καθώς και την επιχειρηματική του πείρα
- _ Τις υποχρεώσεις έναντι ατόμων που συνδέονται με τον δανειολήπτη
- _ Τους προτεινόμενους όρους και προϋποθέσεις της πίστης, συμπεριλαμβανομένων προστατευτικών ρητρών (covenants) για τον περιορισμό μελλοντικών αρνητικών μεταβολών στο προφίλ κινδύνου του δανειολήπτη
- _ Όπου ισχύει, την επάρκεια και την δυνατότητα εκτέλεσης των εξασφαλίσεων ή εγγυήσεων, σύμφωνα με διάφορα σενάρια.

Κατά την αξιολόγηση κατά πόσο και με ποιους όρους θα παραχωρηθεί πίστη, οι εποπτευόμενες τράπεζες πρέπει να εκτιμούν τους κινδύνους σε σχέση με την αναμενόμενη απόδοση, τόσο από την τιμολόγηση των συγκεκριμένων χορηγήσεων, όσο και τη συνολική κερδοφορία από τη σχέση τους με τον πελάτη. Κατά την αξιολόγηση του κινδύνου, οι εποπτευόμενες τράπεζες πρέπει να λαμβάνουν, επίσης, υπόψη ενδεχόμενες μελλοντικές μακροοικονομικές αλλαγές και τις πιθανές επιπτώσεις τους στους δανειολήπτες ή αντισυμβαλλόμενους.

Οι εποπτευόμενες τράπεζες πρέπει να έχουν πλήρη αντίληψη της ταυτότητας των προσώπων στα οποία παραχωρούν πίστη. Θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ακεραιότητα και η φήμη του δανειολήπτη ή του αντισυμβαλλομένου καθώς και η νομική του ικανότητα να αναλάβει την υποχρέωση. Θα πρέπει να εφαρμόζεται αυστηρή πολιτική ούτως ώστε να αποφεύγεται η επιχειρηματική σχέση με άτομα που εμπλέκονται σε υποθέσεις απάτης και άλλα εγκλήματα. Η φήμη ή η εξουκείωση του πελάτη με την τράπεζα δεν πρέπει, ωστόσο, να χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για τη χορήγηση πίστης. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίνεται στις διαδικασίες που χρησιμοποιούνται για την ταυτοποίηση των νέων πελατών. Η εξακρίβωση της ταυτότητας του πελάτη πρέπει να τεκμηριώνεται με έγγραφα που λαμβάνονται από ανεξάρτητες και αξιόπιστες πηγές τα οποία να αρχειοθετούνται ούτως ώστε να καθίσταται δυνατή η εκ των υστέρων διαπίστωση του τρόπου με τον οποίο η πελατειακή σχέση έχει δημιουργηθεί και τα στοιχεία στα οποία έχει βασισθεί

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΙΕΣ VENTURE CAPITAL

5.1 ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ VENTURE CAPITAL

Τα παγκόσμια δίκτυα, όπως είναι το Internet, αναμορφώνουν το επιχειρηματικό τοπίο στην Ευρώπη και έχουν σημαντική επίδραση στην κοινωνία. Η ύπαρξη πλούσιου ψηφιακού περιεχομένου αποτελεί παράγοντα-κλειδί σε αυτή τη διαδικασία: ενώ η τεχνολογία διευκόλυνε τη δικτυακή επανάσταση, οι υπηρεσίες και τα προϊόντα που βασίζονται σε ψηφιακό περιεχόμενο γίνονται οι κυρίαρχοι στην πορεία προς την υλοποίηση της δικτυακής οικονομίας. Το ψηφιακό περιεχόμενο (digital content) αποτελεί μια ευρεία έννοια που καλύπτει την ψηφιακή πληροφορία, τη διασκέδαση, την εκπαίδευση, τη διαφήμιση και οποιονδήποτε συνδυασμό αυτών των λειτουργιών.

Η έννοια του ψηφιακού περιεχομένου είναι ανεξάρτητη από συγκεκριμένα μέσα ή δομές, σε συμφωνία με τη διαδικασία σύγκλισης που περικλείει τους κλάδους των ηλεκτρονικών υπολογιστών, των τηλεπικοινωνιών και των media. Μπορεί να διανεμηθεί μέσω μιας πληθώρας υφιστάμενων και νέων καναλιών, στα οποία περιλαμβάνονται οι ταχέως αναπτυσσόμενες υπηρεσίες και αναδυόμενες πλατφόρμες όπως είναι το mobile Internet.

Σύμφωνα με διεθνείς έρευνες, στον τομέα του παραδοσιακού προϊόντος (π.χ. εκδόσεις), η Ευρώπη κατέχει μια αρκετά ανταγωνιστική θέση έναντι των ΗΠΑ και της Ιαπωνίας. Όταν όμως διερευνώνται η δημιουργία και η εμπορική αξιοποίηση προϊόντων και υπηρεσιών ψηφιακού περιεχομένου, η Ευρώπη βρίσκεται αρκετά πίσω από τις ΗΠΑ, με αποτέλεσμα την ύπαρξη ενός σημαντικού ψηφιακού χάσματος. Στην

απόφαση του Συμβουλίου της Ε.Ε. της 22ης Δεκεμβρίου 2000 (2001/48/EK) υπογραμμίστηκαν μεταξύ άλλων τα εξής:

1. Το ψηφιακό περιεχόμενο διαδραματίζει μείζονα ρόλο στη γεφύρωση του ψηφιακού χάσματος στην αναπτυσσόμενη Κοινωνία της Πληροφορίας.
2. Σύμφωνα με μελέτες της Ε.Ε., 4 εκατομμύρια Ευρωπαίοι απασχολούνται σήμερα στον τομέα του περιεχομένου. Η παραγωγή περιεχομένου έχει οδηγήσει τα τελευταία χρόνια σε δημιουργία θέσεων απασχόλησης με ταχείς ρυθμούς, οι οποίοι συνεχίζονται. Συγκεκριμένα εκτιμάται ότι ως το 2015 θα έχουν δημιουργηθεί περίπου 1,5 εκατομμύριο νέες θέσεις εργασίας στον τομέα αυτόν. Οι περισσότερες δημιουργούνται σε μικρές πρωτοεμφανιζόμενες εταιρείες (start-ups).
3. Αυτό πρόκειται να αλλάξει ριζικά τις συνθήκες πρόσβασης στη γνώση και στην απόκτηση γνώσεων, γι' αυτό και αποτελεί βασική προϋπόθεση για την οικονομική ανάπτυξη, την επιχειρηματικότητα και την απασχόληση.
4. Υπάρχει πληθώρα φραγμών όσον αφορά την πλήρη ανάπτυξη των ευρωπαϊκών βιομηχανιών περιεχομένου και των αγορών.

5.2. VENTURE CAPITAL

5.2.1. Η ΝΕΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΟΥ VENTURE CAPITAL

Το Venture Capital εξ' ορισμού εμπεριέχει το στοιχείο της μεσομακροχρόνιας δέσμευσης των υπό επένδυση κεφαλαίων, καθώς και το στοιχείο του σχετικά υψηλού επενδυτικού κινδύνου (high risk capital). Ο όρος Venture Capital (κεφάλαιο επιχειρηματικών συμμετοχών) εκφράζει την πραγματοποίηση επένδυσης σε επιχειρήσεις, οι οποίες

διακρίνονται από έντονα στοιχεία δυναμισμού, αναμενόμενων υψηλών ρυθμών ανάπτυξης και συνήθως διακρίνονται για τον καινοτόμο/πρωτοποριακό χαρακτήρα τους.

Οι ρίζες του Venture Capital μπορούν να ανιχνευτούν στις δεκαετίες του 1920 - 1930 στις Ηνωμένες Πολιτείες, όπου πλούσιες οικογένειες και μεγάλοι ιδιώτες επενδυτές επένδυσαν αρχικά κεφάλαια σε επιχειρήσεις που αργότερα έγιναν «μύθοι», όπως Eastern Airlines, Xerox, κ.ά. Όμως, οι περισσότεροι θα συμφωνούσαν ότι ως τυπικό σημείο εκκίνησης της σύγχρονης μορφής Venture Capital θεωρείται η δημιουργία της American Research and Development (ARD), Venture Capital εταιρίας το 1946. Εταιρίες «μύθοι», όπως οι Digital Equipment Corporation (DEC), Apple Computer Inc., Federal Express κ.λπ. οφείλουν την ύπαρξή τους στο Venture Capital. Το Venture Capital, παρά τη μακρά ιστορία του, δεν είναι ευρέως γνωστό αν και έχει διαδραματίσει ρόλο καταλύτη στη σύγχρονη διαδικασία του επιχειρείν.

5.3 ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ

Την τελευταία δεκαετία παρατηρούμε ότι έχουμε περάσει στην εποχή της πληροφορίας και καθοριστικό ρόλο πλέον παίζει η ταχύτητα διακίνησής της. Η οικονομία σε παγκόσμιο επίπεδο αλλάζει αλματωδώς καθώς είναι συνυφασμένη με την ανάπτυξη της τεχνολογίας και ιδιαίτερα της πληροφορικής. Οι νέες τεχνολογίες που παρέχει στις επιχειρήσεις η ανάπτυξη της πληροφορικής και ιδιαίτερα ο κλάδος των τηλεπικοινωνιών, έχουν εξαλείψει πλέον τις αποστάσεις, και μέσω του ηλεκτρονικού επιχειρείν (e-business) οι εταιρείες έχουν εύκολη και γρήγορη πρόσβαση σε παγκόσμια κλίμακα.

Ειδικότερα, η μεγάλη ανάπτυξη του διαδικτύου (internet) έχει επιπτώσεις, όπως είναι φυσικό και στον τραπεζικό χώρο. Το χαμηλό

κόστος και η εύκολη πρόσβαση που προσφέρει το διαδίκτυο στον κάθε χρήστη, έχει ήδη προκαλέσει ένταση του ανταγωνισμού στον συγκεκριμένο κλάδο και καθιέρωση των εναλλακτικών δικτύων (τραπεζική μέσω διαδικτύου, τραπεζική μέσω σταθερού τηλεφώνου, τραπεζική μέσω κινητού τηλεφώνου) στην καθημερινή λειτουργία των τραπεζών αλλά και στη συνείδηση των πελατών.

Η ανάπτυξη των υπηρεσιών ηλεκτρονικής τραπεζικής (e-banking) τα τελευταία χρόνια, υπήρξε μεγάλη και όλο και περισσότεροι πελάτες τραπεζών, εμπιστεύονται τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες, απολαμβάνοντας πλήθος ευκολιών και εξοικονομώντας πολύτιμο χρόνο. Στην Ελλάδα, η ηλεκτρονική τραπεζική είναι ένα σχετικά νέο εναλλακτικό κανάλι, που όμως σε πολλές περιπτώσεις δεν έχει να ζηλέψει τίποτα από αντίστοιχες προσφερόμενες υπηρεσίες του εξωτερικού.

5.3.1 ΕΙΔΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ (E-BANKING)

Η ηλεκτρονική τραπεζική (electronic banking ή e-banking) χωρίζεται κυρίως στα εξής τρία είδη, σύμφωνα με το μέσο ή κανάλι, μέσω του οποίου πραγματοποιούνται οι τραπεζικές συναλλαγές:

- 1) Internet Banking** (Τραπεζικές υπηρεσίες μέσω διαδικτύου)
- 2) Phone banking** (Τραπεζικές υπηρεσίες μέσω σταθερού τηλεφώνου)
- 3) Mobile banking** (Τραπεζικές υπηρεσίες μέσω κινητού τηλεφώνου)

5.4 Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Το ζήτημα της προστασίας των προσωπικών δεδομένων των καταναλωτών είναι ιδιαίτερα σημαντικό για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους, ελευθεριών τους αλλά και της ίδιας τους της ιδιωτικής ζωής. Το νομικό πλαίσιο που θωρακίζει τα προσωπικά δεδομένα των καταναλωτών, διέπεται από τον Ελληνικό νόμο 2472/1997 αλλά και από διεθνείς συμβάσεις, όπως την "Οικουμενική διακήρυξη των Δικαιωμάτων του ανθρώπου" του ΟΗΕ (1948), το "Διεθνές Σύμφωνο Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων" και τη "Σύμβαση της Ρώμης" για την προάσπιση των δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών του ατόμου (1950).

Ακόμη, οι οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που ολοκληρώνουν το νομοθετικό πλαίσιο της προστασίας των προσωπικών δεδομένων του καταναλωτή είναι οι εξής:

1. Η κοινοτική οδηγία 95/46/EK αποτελεί τη βάση για την προστασία των καταναλωτών και την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών (ο νόμος 2472/1997 ενσωμάτωσε αυτή την οδηγία).
2. Η κοινοτική οδηγία 97/66/EK αποσκοπεί στην εναρμόνιση όλων των κρατών μελών, με στόχο να επιτευχθεί ένα ίδιο επίπεδο προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων των πολιτών τους και ειδικότερα στον τομέα των τηλεπικοινωνιών (στην Ελλάδα ενσωματώθηκε στο νόμο 2774/99).
3. Η κοινοτική οδηγία 2002/58/EK είναι η πιο πρόσφατη, και αφορά την προστασία της ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες.

Στην περίπτωση της ηλεκτρονικής τραπεζικής μέσω διαδικτύου, αποκτά ιδιαίτερη σημασία η απαγόρευση να διαβιβάζονται δεδομένα σε τρίτες χώρες (εκτός Ε.Ε.), οι οποίες δεν παρέχουν "ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας" (άρθρο 9 του

νόμου 2472/97). Η απαγόρευση μπορεί να αρθεί στην περίπτωση που η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, κρίνει ότι το επίπεδο της παρεχόμενης προστασίας στην Τρίτη χώρα, είναι ικανοποιητικό.

5.5 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ

Όλες οι επιχειρήσεις που λειτουργούν σε περιβάλλον οξυμμένου ανταγωνισμού, όπως και οι τράπεζες, συνεχώς επιδιώκουν την μείωση του κόστους τους, ώστε να παραμείνουν βιώσιμες και ανταγωνιστικές στο σημερινό διεθνοποιημένο οικονομικό περιβάλλον. Όπως στις περισσότερες επιχειρήσεις, έτσι και στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, οι ανθρώπινοι πόροι αποτελούν το βασικό οδηγό κόστους σε κάθε συναλλαγή, είτε είναι οικονομικής φύσεως είτε πληροφοριακής.

Θέλοντας λοιπόν, μία τράπεζα να μειώσει τα λειτουργικά της έξοδα και να αυξήσει την κερδοφορία της, παράλληλα με την ικανοποίηση της πελατειακής της βάσης, μία στρατηγική που μπορεί να ακολουθήσει είναι αυτή της δημιουργίας εναλλακτικών δικτύων. Πιο συγκεκριμένα, μπορεί να αναπτύξει υποδομές και διαδικασίες ικανές να παρέχουν ηλεκτρονικές τραπεζικές υπηρεσίες στους πελάτες μέσω καναλιών όπως το διαδίκτυο, το σταθερό τηλέφωνο, το κινητό τηλέφωνο, τα ATM's, δηλαδή με άλλα λόγια να παρέχει υπηρεσίες ηλεκτρονικής τραπεζικής (e-banking).

Θα πρέπει να τονίσουμε ότι στο παρελθόν και ειδικότερα σε χώρες της Δύσης έγιναν προσπάθειες να δημιουργηθούν εξ' ολοκλήρου διαδικτυακές τράπεζες, δηλαδή τράπεζες που να παρέχον αποκλειστικά υπηρεσίες ηλεκτρονικής τραπεζικής. Οι περισσότερες από αυτές είτε "εξαφανίστηκαν" είτε εξαγοράστηκαν από άλλα τραπεζικά ιδρύματα που διέθεταν φυσικά δίκτυα. Ίσως λοιπόν μια παράλληλη χρησιμοποίηση

φυσικών και εναλλακτικών δικτύων από έναν χρηματοπιστωτικό οργανισμό να είναι η σοφότερη επιλογή, τουλάχιστον για τα σημερινά χρόνια. Κανείς δεν είναι σε θέση να προβλέψει το μέλλον, αλλά αναμένεται να αυξηθεί με την πάροδο των χρόνων η κρίσιμη μάζα ηλεκτρονικών χρηστών που απαιτείται για την βιωσιμότητα μιας πλήρως διαδικτυακής τράπεζας. Αυτό είναι απολύτως φυσικό, καθώς οι νεότερες γενιές θα είναι περισσότερο εξοικειωμένες με τις νέες τεχνολογίες και το διαδίκτυο και οι τεχνολογικές υποδομές γενικότερα θα έχουν αναπτυχθεί σε μεγαλύτερο βαθμό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΑΡΤΕΜΙΣ

ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

6.1 ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Η σταδιακή ανάπτυξη του Κυπριακού τραπεζικού συστήματος, καθώς και οι τελευταίες νομοθετικές εξελίξεις σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν καταστήσει επιτακτική τη δημιουργία Υπηρεσίας Ανταλλαγής Δεδομένων στην Κύπρο.

Η Άρτεμις Τραπεζικά Συστήματα Πληροφοριών Λτδ (Άρτεμις) είναι Γραφείο Πίστης (Credit Bureau) που ιδρύθηκε τον Οκτώβριο του 2008 και ασχολείται με τη συγκέντρωση και διάθεση πληροφοριών οικονομικής συμπεριφοράς επιχειρήσεων και ιδιωτών, εκ μέρους των Τραπεζών που εποπτεύονται από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου ή Τραπεζών που λειτουργούν στην Κυπριακή Δημοκρατία δυνάμει καθεστώτος ελεύθερης εγκατάστασης και των Ιδρυμάτων τα οποία, ως κύρια εργασία τους, έχουν την παροχή δανείων ή άλλων πιστωτικών διευκολύνσεων προς το κοινό.

6.2 ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Προς όφελος του Τραπεζικού Συστήματος και των συναλλασσομένων, η ίδρυση της Άρτεμις αποσκοπεί στα ακόλουθα:

- Η στήριξη δραστηριοτήτων οι οποίες είναι σχετικές με την προαγωγή, τον εκσυγχρονισμό και την εξέλιξη του Τραπεζικού Συστήματος

- Η προστασία της εμπορικής πίστης
- Τον περιορισμό του πιστωτικού κινδύνου
- Η εξυγίανση των οικονομικών συναλλαγών και,
- Η ομαλή λειτουργία της οικονομίας

Η Άρτεμις ανέλαβε την ανάπτυξη και διαχείριση ενός Αρχείου Δεδομένων Οικονομικής Συμπεριφοράς ('Αρχείο') για την επίτευξη των πιο πάνω στόχων.

6.3 ΑΡΧΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Η Άρτεμις, με συναίσθηση ευθύνης για το έργο δημοσίου συμφέροντος που επιτελεί και σύμφωνα με τον Κανονισμό Επεξεργασίας Δεδομένων της, **στηρίζει τη λειτουργία της στις ακόλουθες απαράβατες Αρχές:**

- Στην **απόλυτη διαφάνεια** των κανόνων λειτουργίας του Αρχείου της και τη χωρίς παρέκκλιση εφαρμογή τους.
- Στην **απόλυτη εξασφάλιση του αδιάβλητου του Αρχείου**, η πρόσβαση στο οποίο ελέγχεται με μηχανισμούς ασφαλείας.
- Στο **σεβασμό και στην προστασία των δικαιωμάτων του ατόμου** και στην παροχή προς τους πολίτες κάθε δυνατής πληροφορίας σχετικά με Δεδομένα που το αφορούν.
- Στην **εφαρμογή των σχετικών αποφάσεων** της Επιτροπής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα και των προνοιών του περί Επεξεργασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (Προστασία του Ατόμου) Νόμου (Ν.138(Ι)2001).
- Στον **επικουρικό ρόλο των Δεδομένων** του Αρχείου, αφού η Άρτεμις **δεν προβαίνει σε εκτίμηση, κρίση ή άλλη αξιολόγηση**

των Δεδομένων αυτών. Η αξιολόγηση γίνεται αποκλειστικά από τον αποδέκτη τους.

6.4 ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

Η εταιρεία Άρτεμις Τραπεζικά Συστήματα Πληροφοριών Λτδ., παρέχει στους Αποδέκτες των υπηρεσιών της, πρόσβαση σε Αρχείο με Δεδομένα Οικονομικών Μονάδων, τα οποία συνιστούν μέρος του οικονομικού τους προφίλ. Με επίγνωση της σχετικής εθνικής νομοθεσίας περί χειρισμού των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, των οδηγιών της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου για τη διεξαγωγή τραπεζικών δραστηριοτήτων και των σχετικών Οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Εταιρεία χειρίζεται τα Δεδομένα που κατέχει λαμβάνοντας τα απαραίτητα μέτρα φύλαξης και διατήρησής τους, ελέγχοντας την πρόσβαση σε αυτά και αποτρέποντας τη χρήση τους από μη εξουσιοδοτημένα άτομα. Η Εταιρεία χειρίζεται τα αιτήματα του κοινού, σύμφωνα με τις πρόνοιες της σχετικής νομοθεσίας.

Προς ικανοποίηση των Αποδεκτών των υπηρεσιών της, των αιτημάτων του κοινού, τη συμμόρφωση της με τη νομοθεσία και τη συνεχή βελτίωση των διαδικασιών της, η Εταιρεία τεκμηρίωσε και τηρεί διαδικασίες με βάση τις απαιτήσεις του προτύπου ISO9001:2008, δημιουργώντας Σύστημα Διαχείρισης της Ποιότητας. Οι διαδικασίες εξασφαλίζουν τυποποίηση και ομοιομορφία στην εξυπηρέτηση τόσο των Αποδεκτών όσο και του κοινού και διαφάνεια στη διαχείριση των θεμάτων που προκύπτουν. Επίσης εξασφαλίζουν την τήρηση Αρχείου και την ιχνηλασιμότητα αιτήσεων εγγράφων και οποιωνδήποτε πληροφοριών έχουν διαβιβαστεί σε πρόσωπα. Οι διαδικασίες προνοούν για την εφαρμογή των Δεικτών Μέτρησης της Απόδοσης, τόσο των υπηρεσιών προς τους Αποδέκτες και το κοινό, όσο και των

εσωτερικών διαδικασιών. Η Διεύθυνση δεσμεύεται για τη συνεχή αναβάθμιση και αποτελεσματικότητα του Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας, θέτοντας συστηματικά στόχους βελτίωσης και παρακολουθώντας την επίτευξη τους.

Παράλληλα με το Σύστημα Διαχείρισης της Ποιότητας, η Εταιρεία διατηρεί και εφαρμόζει Σύστημα Διαχείρισης της Ασφάλειας Πληροφοριών σύμφωνα με τις πρόνοιες του Προτύπου ISO27001:2005. Μέσω του τελευταίου επιτυγχάνεται η ασφάλεια των πληροφοριών της Εταιρείας αλλά και των Δεδομένων των Οικονομικών Μονάδων. Το Σύστημα Διαχείρισης της Ασφάλειας Πληροφοριών και το Σύστημα Διαχείρισης της Ποιότητας εξυπηρετούνται από κοινές διαδικασίες υποστήριξης και εσωτερικού ελέγχου.

6.5 ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Κατηγορίες και Πηγές Δεδομένων

Η Άρτεμις τηρεί Αρχείο που αφορά αποκλειστικά στην οικονομική συμπεριφορά φυσικών / νομικών ή άλλων ομάδων προσώπων και περιέχει τις εξής κατηγορίες πληροφοριών:

- Αγωγές και Δικαστικές Αποφάσεις που αφορούν πιστωτικές διευκολύνσεις που λαμβάνονται από τράπεζες που εποπτεύονται από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου ή τράπεζες, που λειτουργούν στην Κυπριακή Δημοκρατία δυνάμει καθεστώτος ελεύθερης εγκατάστασης καθώς και ιδρύματα, τα οποία ως κύρια εργασία τους έχουν την παροχή δανείων ή άλλων πιστωτικών διευκολύνσεων προς το κοινό.
- Καταχωρήσεις για εκδότες Ακάλυπτων Επιταγών από τη Διαχειριστική Επιτροπή του Κεντρικού Αρχείου Πληροφοριών (ΚΑΠ).

- Πτωχεύσεις και αιτήσεις πτωχεύσεων από τον Έφορο Εταιρειών και Επίσημο Παραλήπτη μέσω του Συνδέσμου Τραπεζών Κύπρου.
- Διαλύσεις και αιτήσεις για διάλυση εταιρειών από τον Έφορο Εταιρειών και Επίσημο Παραλήπτη μέσω του Συνδέσμου Τραπεζών Κύπρου.

Χρόνος τήρησης Δεδομένων

Η Άρτεμις, προχώρησε στην ακόλουθη κλιμάκωση του χρόνου τήρησης των πληροφοριών στο Αρχείο:

- Οι πληροφορίες στο Αρχείο, για Αγωγές και Δικαστικές Αποφάσεις, δεν μεταδίδονται / μεταβιβάζονται στους Αποδέκτες μετά την παρέλευση πέντε (5) ετών από την τακτοποίηση τους.
- Οι πληροφορίες για εκδότες ακάλυπτων επιταγών στο Κεντρικό Αρχείο Πληροφοριών (ΚΑΠ) της Κεντρικής Τράπεζας, διαγράφονται από το Αρχείο της Άρτεμις σύμφωνα με Κανονισμούς/ Οδηγίες που εκδίδει η Διαχειριστική Επιτροπή του ΚΑΠ.
- Οι πληροφορίες για πτωχεύσεις και διαλύσεις εταιρειών, διατηρούνται στο Αρχείο σύμφωνα με Κανονισμούς που εκδίδει ο Έφορος Εταιρειών και Επίσημος Παραλήπτης.

Αποδέκτες των Πληροφοριών είναι:

- Τράπεζες που εποπτεύονται από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου ή τράπεζες που λειτουργούν στην Κυπριακή Δημοκρατία δυνάμει καθεστώτος ελεύθερης εγκατάστασης.
- Ιδρύματα τα οποία ως κύρια εργασία τους έχουν την παροχή δανείων ή άλλων πιστωτικών διευκολύνσεων προς το κοινό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

7.1 Η ΕΤΑΙΡΕΙΑ - "ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΜΙΑΣ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ"

Με τη σταδιακή ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας και του τραπεζικού συστήματος, οι Τράπεζες της χώρας αναγνώρισαν την ανάγκη για πρόσβαση σε ακριβή δεδομένα οικονομικής συμπεριφοράς, αφού κατέστη σαφές ότι τέτοιες πληροφορίες συμβάλλουν στην προστασία της πίστης και στη μείωση των επισφαλειών προς όφελος του τραπεζικού συστήματος και των ίδιων των συναλλασσόμενων. Για το σκοπό αυτό το σύνολο, σχεδόν, των ελληνικών Τραπεζών ίδρυσε την εταιρεία Τειρεσίας στην οποία και ανετέθη η ανάπτυξη και διαχείριση ενός αξιόπιστου Αρχείου Δεδομένων Οικονομικής Συμπεριφοράς.

Η ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ συντάθηκε αρχικά ως μη κερδοσκοπική εταιρεία και από το Σεπτέμβριο του 1997, λειτουργεί ως ανώνυμη εταιρεία, διατηρώντας αμιγώς τη φιλοσοφία της μη κερδοσκοπικής εταιρείας, αλλά εξασφαλίζοντας παράλληλα τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την ανάπτυξή της. Σήμερα, η ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ εξειδικεύεται στη συγκέντρωση και διάθεση πληροφοριών οικονομικής συμπεριφοράς για επιχειρήσεις και ιδιώτες, δεδομένων συγκέντρωσης χορηγήσεων για ιδιώτες και μικρές επιχειρήσεις, υποθηκών και προσημειώσεων καθώς και στοιχείων που συνδράμουν στην αποτροπή απάτης στις τραπεζικές συναλλαγές, τα οποία παρέχει μέσω αξιόπιστων πληροφορικών συστημάτων.

7.2 ΜΕΤΟΧΟΙ - "ΕΞΑΣΦΑΛΙΖΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΑΜΙΓΗ ΔΙΑΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ"

Η Τειρεσίας ΑΕ είναι διατραπεζική εταιρεία και μέτοχοί της μπορεί να είναι μόνο πιστωτικά ιδρύματα και θυγατρικές εταιρείες πιστωτικών ιδρυμάτων, που σκοπό έχουν τη χρηματοδοτική μίσθωση ή την πρακτόρευση επιχειρηματικών απαιτήσεων τρίτων ή τη διαχείριση, για λογαριασμό των μητρικών πιστωτικών ιδρυμάτων, προϊόντων καταναλωτικής πίστης και μέσων πληρωμών. Μέτοχοι της εταιρείας είναι οι μεγαλύτερες ελληνικές Τράπεζες.

Αποστολή - "Υπηρετώντας τη φερεγγυότητα και το δημόσιο συμφέρον" : Βασικοί σκοποί της ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ είναι:

Η ανάπτυξη και λειτουργία πληροφοριακών συστημάτων με αποστολή:

- Την προαγωγή και προστασία του θεσμού της τραπεζικής πίστης
- Την εξυγίανση των οικονομικών συναλλαγών και συνεπώς, την ομαλή λειτουργία της αγοράς
- Τη συμβολή της στη μείωση των επισφαλειών προς όφελος του τραπεζικού συστήματος και των συναλασσόμενων
- Την πρόληψη και αποτροπή της απάτης στις τραπεζικές συναλλαγές και στις συναλλαγές με κάρτες
- Η διαχείριση και διάθεση των προϊόντων και υπηρεσιών που παράγονται από τα πληροφοριακά της συστήματα.

Αρχές λειτουργίας - "Με συνέπεια και αίσθημα ευθύνης": Με συνέπεια στη φιλοσοφία της, η ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ εστιάζει στην εξασφάλιση της ορθότητας και αξιοπιστίας των δεδομένων των συστημάτων της, έτσι ώστε, αφενός να υπηρετεί την αποστολή της, δηλαδή να συμβάλλει στην προστασία της τραπεζικής πίστης και στην εξυγίανση των οικονομικών συναλλαγών και, αφετέρου, να εξασφαλίζεται η προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη.

Για την επίτευξη της αποστολής της, η ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ, με πλήρη συναίσθηση της ευθύνης για το έργο δημοσίου συμφέροντος που επιτελεί και σύμφωνα με τον Κανονισμό Επεξεργασίας Δεδομένων της (ΚΕΔ), εφαρμόζει απaráβατα αρχές και κανόνες, όπως:

- η διαφάνεια των κανόνων λειτουργίας και την απαρέγκλιτη εφαρμογή τους
- η εξασφάλιση του αδιάβλητου του συστήματος, η πρόσβαση στα οποία ελέγχεται με μηχανισμούς ασφαλείας
- ο σεβασμός και η προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη και η παροχή προς αυτόν κάθε δυνατής συνδρομής σχετικά με τα δεδομένα που τον αφορούν και
- την άσκηση των εκ του νόμου δικαιωμάτων του
- η διάθεση στους αποδέκτες πληροφοριών που χαρακτηρίζονται από αντικειμενικότητα και ακρίβεια.

7.3 ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΘΕΤΗΣΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ (ΣΑΥ&ΣΥΠ)

Στο Σύστημα Οικονομικής Συμπεριφοράς Αθέτησης Υποχρεώσεων (ΣΑΥ) καταχωρούνται δεδομένα που αφορούν σε ακάλυπτες (σφραγισμένες) επιταγές, απλήρωτες κατά τη λήξη τους συναλλαγματικές και γραμμάτια σε διαταγή, αιτήσεις πτωχεύσεων, αποφάσεις που απορρίπτουν αιτήσεις πτωχεύσεων λόγω μη επάρκειας περιουσίας του οφειλέτη, κηρυχθείσες πτωχεύσεις, διαταγές πληρωμής, προγράμματα πληστεριασμών ακινήτων, προγράμματα πληστεριασμών κινητών, τροπές προσημειώσεων σε υποθήκες, κατασχέσεις και επιταγές βάσει Ν.Δ 1923, καταγγελίες συμβάσεων καρτών, καταγγελίες συμβάσεων χορηγήσεων καναλωτικής πίστης και στεγαστικών δανείων καθώς και διοικητικές κυρώσεις.

Στο Σύστημα Οικονομικής Συμπεριφοράς Υποθηκών - Προσημειώσεων (ΣΥΠ) καταχωρούνται δεδομένα που αφορούν σε υποθήκες και προσημειώσεις υποθηκών.

Σκοπός των ΣΑΥ & ΣΥΠ είναι η προστασία της εμπορικής πίστης και η εξυγίανση των οικονομικών συναλλαγών, μέσω της παροχής της δυνατότητας, στους αποδέκτες των δεδομένων, να αξιολογήσουν την φερεγγυότητα των αντισυμβαλλομένων τους.

7.3.1 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ/ΠΗΓΕΣ

Οι Πηγές άντλησης των δεδομένων και οι κατηγορίες πληροφοριών του Συστήματος Οικονομικής Συμπεριφοράς Αθέτησης Υποχρεώσεων (ΣΑΥ) & Συστήματος Οικονομικής Συμπεριφοράς Υποθηκών - Προσημειώσεων (ΣΥΠ) της Τειρεσίας ΑΕ είναι οι εξής:

ΠΗΓΕΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ
Τράπεζες	Ακάλυπτες (σφραγισμένες) επιταγές
	Συναλλαγματικές απλήρωτες κατά τη λήξη τους
	Καταγγελίες συμβάσεων καταναλωτικής & στεγαστικής πίστης
Πρωτοδικεία	Αιτήσεις Πτωχεύσεων
	Αποφάσεις που απορρίπτουν τις αιτήσεις πτωχεύσεων λόγω μη επάρκειας περιουσίας του οφειλέτη

	Κηρυχθείσες Πτωχεύσεις
	Διαταγές Πληρωμής
Ειρηνοδικεία	Προγρ. Πλειστηριασμών Ακινήτων
	Προγρ. Πλειστηριασμών Κινητών
	Διαταγές Πληρωμής
Υποθηκοφυλακεία	Υποθήκες - Προσημειώσεις Υποθηκών
	Τροπές Προσημειώσεων σε Υποθήκες
	Κατασχέσεις - Επιταγές του Ν.Δ. 1923
Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών	Διοικητικές Κυρώσεις κατά παραβατών φορολογικών νόμων

7.4 ΑΡΧΕΣ ΤΗΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΣΑΥ & ΣΥΝ

Στο ΣΑΥ και ΣΥΠ δεν περιλαμβάνεται εκτίμηση και οικονομική ή άλλη αξιολόγηση των εντασσομένων σ' αυτό δεδομένων. Η αξιολόγησή τους ανήκει στον αποδέκτη των δεδομένων, ο οποίος τα συνεκτιμά και με τις πληροφορίες που ο ίδιος διαθέτει, σε συνδυασμό βέβαια και με την οικονομική συναλλαγή που πρόκειται να πραγματοποιήσει. Είναι επομένως σαφής ο επικουρικός χαρακτήρας των δεδομένων

Η, μετά την ένταξη στο ΣΑΥ και ΣΥΠ ενός συγκεκριμένου δεδομένου, εξέλιξη της οικονομικής πράξης ή διαφοροποίηση της συμπεριφοράς του υποκειμένου, στην οποία το δεδομένο αυτό αφορά, δεν επηρεάζει τη διατήρησή του στο σύστημα, π.χ. εάν εντάχθηκε το δεδομένο (πληροφορία) ότι μια επιταγή σφραγίστηκε διότι ήταν ακάλυπτη, αυτό διατηρείται στο σύστημα, έστω κι αν μεταγενέστερα (μετά την παρέλευση της προβλεπόμενης στο Νόμο προθεσμίας εμφάνισης της επιταγής προς πληρωμή) ο εκδότης της επιταγής τακτοποίησε την εξ αυτής οικονομική του υποχρέωση, με την αντίστοιχη συμπλήρωση του δεδομένου. Και αυτό διότι η σφράγιση της επιταγής

έλαβε χώρα και αποτελεί στοιχείο οικονομικής συμπεριφοράς αντικειμενικού χαρακτήρα, η μετάδοση δε του δεδομένου αυτού στους αποδέκτες, από τους οποίους θα αξιολογηθεί, αφού συνεκτιμηθούν από αυτούς και οι λοιπές πληροφορίες που τυχόν διαθέτουν, συμβάλλει στην εξυγίανση των οικονομικών συναλλαγών και την προστασία της εμπορικής πίστης.

Η εξέλιξη της οικονομικής πράξης ή η διαφοροποίησή της οικονομικής συμπεριφοράς, στην οποία αφορά ένα συγκεκριμένο δεδομένο, εφόσον κατά τρόπο τεκμηριωμένο θα περιέρχεται σε γνώση της Τειρεσίας ΑΕ, "ως Υπευθύνου της Επεξεργασίας", θα εντάσσεται ως νέο δεδομένο στο ΣΑΥ και ΣΥΠ, σε άμεση συσχέτιση με το αρχικό δεδομένο, ώστε να συμπληρώνεται η συναφής απεικόνιση. Όπως ιδιαίζουσες περιπτώσεις, που δεν προβλέπονται και δεν είναι δυνατόν να προβλεφθούν και ενταχθούν στον Κανονισμό Επεξεργασίας Δεδομένων εξετάζονται ad hoc.

Διαγραφή δεδομένων πραγματοποιείται σε συγκεκριμένες μόνο περιπτώσεις που ορίζονται από το νόμο ή αφορούν σε πληροφορίες που δεν ενδιαφέρουν πλέον από την άποψη εξυπηρέτησης των σκοπών του ΣΑΥ και ΣΥΠ. Τα διαστήματα παραμονής των δεδομένων στο αρχείο συνοπτικά παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα. Αναλυτικές πληροφορίες για κάθε κατηγορία δεδομένων αναφέρονται στη σελίδα συχνών ερωτήσεων.

Τα δεδομένα οικονομικής συμπεριφοράς αθέτησης υποχρεώσεων διαγράφονται από το σύστημα εφόσον για περίοδο 10 ετών από το πιο πρόσφατο δεδομένο δεν καταχωρηθεί σε αυτό νεότερο δεδομένο. Η καταχώρηση προσημειώσεων και υποθηκών στο ΣΥΠ δεν παρατείνει την παραμονή των δεδομένων στο ΣΑΥ. Εξαιρούνται και δεν διαγράφονται από το ΣΑΥ κατά τα ανωτέρω: οι τροπές που δεν έχουν εξαλειφθεί, κατασχέσεις και επιταγές ΝΔ 1923 που δεν έχουν αρθεί, ανεξόφλητες

επιταγές για τις οποίες ισχύει διοικητικό μέτρο στέρησης βιβλιαρίων επιταγών, κηρυχθείσες πτωχεύσεις κ' διοικητικές κυρώσεις του Υπουργείου Οικονομικών που δεν έχουν αρθεί.

Τα δεδομένα οικονομικής συμπεριφοράς αθέτησης υποχρεώσεων διαγράφονται από το αρχείο, σε κάθε περίπτωση, μόλις συμπληρωθούν έτη από την ημερομηνία κάθε δεδομένου. Η διαγραφή επέρχεται για κάθε δεδομένο χωριστά, ανεξάρτητα από το εάν τηρούνται και άλλα δεδομένα στο αρχείο και από το εάν φέρουν ένδειξη εξόφλησης/ τακτοποίησης ή μη.

Εξαιρούνται και δεν διαγράφονται κατά τα ανωτέρω: προσημειώσεις, υποθήκες, τροπές και διοικητικές κυρώσεις του Υπουργείου Οικονομικών, δεν έχουν αρθεί. Τα δεδομένα υποθηκών και προσημειώσεων διαγράφονται από το ΣΥΠ όταν εξαλειφθούν.

Οι πληροφορίες που αφορούν σε σφραγισμένες επιταγές, απλήρωτες συναλλαγματικές, γραμμάτια σε διαταγή, καταγγελίες συμβάσεων καρτών κ' δανείων, διαταγές πληρωμής, προγράμματα πλειστηριασμών, κατασχέσεις, επιταγές ΝΔ 1923, αιτήσεις πτωχεύσεων και τροπές προσημειώσεων σε υποθήκες, εφόσον δεν υπερβαίνουν στο σύνολό τους το ποσό των πεντακοσίων ευρώ (500,00 €), δεν μεταδίδονται. Η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται εφόσον στο ΣΑΥ υφίσταται καταχωρημένη πληροφορία για κηρυχθείσα πτώχευση ή διοικητική κύρωση του Υπουργείου Οικονομικών.

Εφόσον στο αρχείο εμφανίζονται μόνον σφραγισμένες επιταγές ή/και απλήρωτες συναλλαγματικές (ανεξαρτήτως τεμαχίων) συνολικού ποσού έως και 1.000,00 € αυτές δεν εμφανίζονται στο αρχείο μεταδιδόμενων πληροφοριών εφόσον έχουν αποδεδειγμένα εξοφληθεί ή τακτοποιηθεί και επανεμφανίζονται όταν καταχωρηθούν νέα δεδομένα στο αρχείο αθέτησης υποχρεώσεων.

Η εφαρμογή των ανωτέρω κανόνων κατηγοριοποίησης, γίνεται στο τέλος κάθε μέρας. Διόρθωση δεδομένου πραγματοποιείται, εφόσον κατά τρόπο τεκμηριωμένο προκύπτει ότι τα στοιχεία του είναι λανθασμένα ή και ελλιπή.

7.5 ΣΥΣΤΗΜΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ (ΣΣΧ)

Στο Σύστημα Συγκέντρωσης Χορηγήσεων καταχωρούνται δεδομένα που αφορούν σε ενήμερες οφειλές και οφειλές σε καθυστέρηση για δάνεια καταναλωτικής και στεγαστικής πίστης, πιστωτικές κάρτες φυσικών προσώπων, χορηγήσεις προς επιχειρήσεις των οποίων ο ετήσιος κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 2,5 εκατ. ευρώ ("μικρές επιχειρήσεις") και εταιρικές κάρτες. Στο πλαίσιο διαχείρισης και λειτουργίας του ΣΣΧ εξασφαλίζεται η ομαλή συλλογή των στοιχείων από τους φορείς (τράπεζες ή εταιρείες που στέλνουν σχετικά στοιχεία στην ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ), ο έλεγχος πληρότητας αυτών, καθώς και η διάθεση των επεξεργασμένων πληροφοριών.

Τα δεδομένα χορηγήσεων διαβιβάζονται στην ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ με ηλεκτρονικά μέσα από τους Φορείς, δηλαδή τα πιστωτικά ιδρύματα, τις εταιρείες παροχής πιστώσεων και τις εταιρείες έκδοσης και διαχείρισης καρτών, οι οποίοι χορήγησαν τα σχετικά δάνεια/κάρτες.

Τα δεδομένα τηρούνται στο ΣΣΧ πέντε (5) χρόνια από την τελευταία μηνιαία ενημέρωσή τους από τους φορείς. Εξαιρούνται τα δεδομένα χορηγήσεων των οποίων οι συμβάσεις λύθηκαν λόγω καταγγελίας, τα οποία δύνανται να τηρηθούν στο σύστημα για τρία (3) έτη από την τελευταία ενημέρωσή τους από τους φορείς. Τα δεδομένα του ΣΣΧ μεταβάλλονται όσο και όταν μεταβάλλονται τα υπόλοιπα των σχετικών χορηγήσεων.

7.6 ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΑΥΤΟΤΗΤΩΝ-ΔΙΑΒΑΤΗΡΙΩΝ(ΣΤΔ)

Το Αρχείο Ταυτοτήτων-Διαβατηρίων είναι επικουρικό , και καταχωρούνται σε αυτό δηλώσεις πολιτών (απευθείας προς την ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ, μέσω Τραπεζών με σχετική αίτηση ενημέρωσης της ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ή μέσω του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης) περί της απώλειας ή κλοπής της ταυτότητας ή του διαβατηρίου τους. Σκοπός του αρχείου είναι να παρέχεται η δυνατότητα ενημέρωσης του ευρύτερου τραπεζικού χώρου με στόχο την προστασία των συναλλαγών και των συναλλασσόμενων από πιθανές παρεπόμενες συνέπειες της απώλειας ή κλοπής.

Ταυτότητες και διαβατήρια τα οποία έχουν κλαπεί ή απολεσθεί και έχουν δηλωθεί στην ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ, απευθείας, είτε σε Τράπεζες με σχετική αίτηση ενημέρωσης της ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ή/και της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Τάξης του Υπουργείου Εσωτερικών (πρώην Υπουργείο Δημόσιας Τάξης). Γίνεται απ' ευθείας ενημέρωση της ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ με τη συμπλήρωση από τον ενδιαφερόμενο σχετικής αίτησης/δήλωσης και κατάθεσής της στα γραφεία της εταιρίας. Επισημαίνεται ότι είναι υποχρεωτική η προσκόμιση αντίγραφου δήλωσης απώλειας/κλοπής στην Αστυνομία ή υπεύθυνης δήλωσης περί τούτου (Άρθρο 8 Ν. 1599/1986) επικυρωμένη για το γνήσιο της υπογραφής από αρμόδια Δημόσια Αρχή. Ενημέρωση του αρχείου πραγματοποιείται ανά δίμηνο και από τα σχετικά αρχεία του Υπουργείου Εσωτερικών. Επίσης στοιχεία για ταυτότητες/ διαβατήρια που έχουν απολεσθεί/ κλαπεί παρέχονται και από την Τράπεζα, εφόσον με την ενημέρωση της Τράπεζας κατατεθεί και σχετικό αίτημα προς την ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ.

Τα δεδομένα του αρχείου τηρούνται σε αυτό χωρίς χρονικό περιορισμό, εφόσον η σχετική δήλωση απώλειας/κλοπής δεν ανακληθεί και ενημερωθεί σχετικά η ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ.

7.7 ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Τα τραπεζικά επιτόκια – εκείνα δηλαδή που αφορούν τόκους, που οφείλονται γενικά από τραπεζικές συμβάσεις – καθορίζονται σύμφωνα με την παράγραφο 3 άρθρου 2 του ν.δ. 588/48 «περί ελέγχου της πίστεως» από την Νομισματική Επιτροπή – σήμερα πλέον από την τράπεζα της Ελλάδος – με κανονιστικές διοικητικές πράξεις, που εκδίδονται βέβαια κατ' εξουσιοδότηση αυτού του νόμου. Η παραπάνω διάταξη, όπως διαμορφώθηκε τελευταία με τη διάταξη του άρθρου 2 ν. 1046/1980, αναφέρεται γενικά σε επιτόκια και λοιπές επιβαρύνσεις επί πιστώσεων, δανείων, ομολογιακών δανείων ή τραπεζικών ομολόγων, καταθέσεων και επί πάσης φύσεως παρεχόμενης από τράπεζες υπηρεσίας, τα οποία μπορεί να καθορίζει και μεταβάλλει εκάστοτε η Νομισματική Επιτροπή, ακόμα όταν αφορούν υφιστάμενες ήδη συμβάσεις.

Έτσι με βάση τη διάταξη αυτή εκδόθηκαν μέχρι σήμερα πάμπολλες αποφάσεις, αναφορικά ιδίως με τις βασικές τραπεζικές δραστηριότητες, των καταθέσεων και παροχής πιστώσεων, που όριζαν τα επιτόκια άλλοτε με τρόπο συγκεκριμένο, άλλοτε κατ' ανώτατο και άλλοτε κατ' ελάχιστο όριο. Σταδιακά δε και μέσα στα πλαίσια της γενικότερης προσπάθειας απελευθέρωσης των όρων λειτουργίας του τραπεζικού συστήματος, απελευθερώθηκαν σε μεγάλη έκταση και τα τραπεζικά επιτόκια, με την έννοια ότι είναι πλέον σε μεγάλο βαθμό ελεύθερα διαπραγματεύσιμα μεταξύ των τραπεζών και των πελατών τους

με βάση ρητές διατάξεις αποφάσεων της Τ.Ε. ή εξαιτίας έλλειψης οποιωνδήποτε διατάξεων.

Η ελευθερία αυτή οδήγησε γρήγορα σε καταχρήσεις. Το γεγονός αυτό προκάλεσε και πάλι την επέμβαση της Τράπεζας της Ελλάδος, που με την Π-/ΤΕ 2393/15.7.96 εισήγαγε τον περιορισμό ότι το επιτόκιο υπερημερίας δανειακών συμβάσεων από 1.8.96 και εφεξής δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το προβλεπόμενο στην οικεία σύμβαση επιτόκιο ενήμερης οφειλής περισσότερο από 2,5% ετησίως. Πρακτικά όλες οι τράπεζες εφαρμόζουν πλέον αυτό το περιθώριο παρόλο που είναι το ανώτατο όριο.

Εκτός όμως από το επιτόκιο υπερημερίας το οποίο αναφέρεται στην δανειακή σύμβαση, το οποίο όπως είπαμε είναι συνήθως το ανώτατο επιτρεπτό, αναφέρεται ότι: «Οι ληξιπρόθεσμες οφειλές συμπεριλαμβανομένων και των τόκων και τυχόν εξόδων αν δεν καταβληθούν εκτοκίζονται από την πρώτη μέρα καθυστέρησης με επιτόκιο υπερημερίας (όσο έχει συμφωνηθεί μέσω της σύμβασης) και ανατοκίζονται ανά εξάμηνο (άρθρο 12 Ν. 2601/98)» (δανειακή σύμβαση τράπεζας) Ο νόμος 2601/98 αφορά στις «ενισχύσεις ιδιωτικών επενδύσεων για την οικονομική και περιφερειακή ανάπτυξη της χώρας και άλλες διατάξεις» και δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ (τεύχος Α') αρ. 81/15/4/98.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

8.1 ΑΞΙΑ ΣΕ ΚΙΝΔΥΝΟ (VALUE AT RISK- VAR)

Η τεράστια έκρηξη που σημείωσαν οι πράξεις σε παράγωγα προϊόντα (derivatives) τα τελευταία χρόνια, αλλά και οι αξιοσημείωτες ζημιές που προκλήθηκαν εξαιτίας των συγκεκριμένων πράξεων στις παγκόσμιες χρηματοπιστωτικές αγορές, καθώς και οι συζητήσεις σχετικά με την επάρκεια του ρυθμιστικού- κανονιστικού πλαισίου που χαρακτηρίζει τη συγκεκριμένη αγορά, έχουν παρακινήσει τόσο τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα όσο και άλλους παράγοντες της αγοράς (επενδυτικές τράπεζες, ασφαλιστικές εταιρείες, μη χρηματοπιστωτικές εταιρείες και συνταξιοδοτικά ταμεία) σε μια κατεύθυνση εξεύρεσης αποτελεσματικότερων τεχνικών ποσοτικοποίησης και διαχείρισης του κινδύνου αγοράς (market risk). Οι παραδοσιακές μέθοδοι διαχείρισης του κινδύνου αγοράς, ιδιαίτερα στα τραπεζικά ιδρύματα, βασίζονται στις έννοιες της διάρκειας (duration) και της μέτρησης της ευαισθησίας (sensitivity) των παράλληλων μετατοπίσεων της καμπύλης απόδοσης.

Μια νέα μέθοδος διαχείρισης του κινδύνου αγοράς, η αποδοχή της οποίας ιδιαίτερα από τα τραπεζικά ιδρύματα αλλά και από τις ρυθμιστικές αρχές (FASB, SEC) αυξάνεται με ιλιγγιώδεις ρυθμούς, είναι η προσέγγιση "value at risk" (VAR). Με βάση τη νέα αυτή προσέγγιση, η οποία έχει προσδώσει μια νέα διάσταση και φιλοσοφία σε όλα τα επίπεδα διαχείρισης των χρηματοπιστωτικών και μη ιδρυμάτων, έχει αναπτυχθεί τα τελευταία χρόνια μια διαλεκτική, σε θεωρητικό καταρχάς επίπεδο, για ένα νέο είδος παραγώγων, των VAR παραγώγων προϊόντων. Τα VAR παράγωγα μέσα αναφέρονται σε κάθε μορφής παράγωγα προϊόντα

προστασίας χαρτοφυλακίου που επιτελούν μια προσωρινή σταθεροποίηση του VAR και της συνδεδεμένης κεφαλαιακής επάρκειας, η οποία απαιτείται για τα τραπεζικά ιδρύματα από τις ρυθμιστικές αρχές, και αναμένεται να αποτελέσουν, ιδιαίτερα για τα τραπεζικά ιδρύματα, μια τεράστια πηγή διαφοροποίησης του κινδύνου των χαρτοφυλακίων τους και δημιουργίας κερδών.

Η προσέγγιση VAR παρέχει ένα στατιστικό μέτρο κινδύνου, το οποίο χρησιμοποιείται για την εκτίμηση του κινδύνου αγοράς ενός χαρτοφυλακίου, για το οποίο δεν υπάρχουν διαθέσιμα ιστορικά στοιχεία τιμών. Πιο συγκεκριμένα αποτελεί μια στατιστική εκτίμηση, η οποία υπολογίζει, μέσα σε συγκεκριμένο διάστημα εμπιστοσύνης (π.χ. 95%), το χρηματικό ποσό σε ένα συγκεκριμένο νόμισμα, το οποίο ένα χαρτοφυλάκιο ή ένα ίδρυμα αντέχει ανώδυνα να χάσει μέσα σε ένα συγκεκριμένο χρονικό ορίζοντα, εξαιτίας των δυνητικών μεταβολών στις αγοραίες τιμές των υποκείμενων τίτλων. Το πιθανό χρονικό διάστημα της ανάλυσης μπορεί να είναι μόνο μία ημέρα για τις περισσότερες θέσεις διαπραγμάτευσης ή ακόμα και ένας μήνας ή περισσότερο για τα χαρτοφυλάκια επενδύσεων. Η σημαντικότητα της συγκεκριμένης μεθόδου συνάγεται από το ότι αποτελεί την πρώτη συλλογική προσπάθεια των συμμετεχόντων στις αγορές και των ρυθμιστικών αρχών (regulators) να δημιουργήσουν μια μεθοδολογία αποτίμησης κίνδυνων, είτε πρόκειται για ένα συγκεκριμένο χρεόγραφο, ένα επενδυτικό χαρτοφυλάκιο ή το συνολικό ισολογισμό ενός οργανισμού.

8.2 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ- ΜΟΝΤΕΛΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΞΙΑΣ ΣΕ ΚΙΝΔΥΝΟ

Στην βιβλιογραφία υπάρχουν τρία μοντέλα τα οποία βοηθούν στην μέτρηση της αξίας σε κίνδυνο. Το πρώτο είναι η **Αναλυτική προσέγγιση** ή η **Προσέγγιση διακύμανσης/ συνδιακύμανσης (Analytical or variance/covariance model)**. Στην συνέχεια είναι η μέθοδος της **Ιστορικής Προσομοίωσης (Historical Simulation Approach)** και τέλος είναι η **Προσομοίωση Monde Carlo (Monde Carlo Simulation)**.

Οι μέθοδοι αυτοί δεν είναι αλληλο-αποκλειόμενες αλλά μάλλον συμπληρώνουν η μια την άλλη προσφέροντας έτσι μια περισσότερο ολοκληρωμένη προσέγγιση. Επίσης μπορούν να χρησιμοποιηθούν για συγκεκριμένες περιπτώσεις.

8.3 ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗΣ/ ΣΥΝΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗΣ (ANALYTICAL OR VARIANCE/COVARIANCE MODEL)

Ένας τρόπος για να υπολογιστεί το 56AR , είναι η αναλυτική προσέγγιση, αποκαλούμενη επίσης και σαν μέθοδος διακύμανσης-συνδιακύμανσης.

Αυτή η μέθοδος υποθέτει μια κανονική κατανομή των επιστροφών των χαρτοφυλακίων, η οποία απαιτεί τον υπολογισμό της αναμενόμενης επιστροφής και της σταθερής απόκλισης των επιστροφών για κάθε κεφάλαιο.

Δεδομένου ότι ο αριθμός τίτλων σε ένα χαρτοφυλάκιο αυξάνεται, αυτοί οι υπολογισμοί μπορούν να γίνουν δύσκολοι στον χειρισμό. Κατά συνέπεια, γίνεται μερικές φορές η απλοποιημένη υπόθεση για μηδενικές αναμενόμενες επιστροφές. Αυτή η υπόθεση επηρεάζει ελάχιστα το

αποτέλεσμα για τους βραχυπρόθεσμους (καθημερινούς) υπολογισμούς του VAR αλλά είναι ακατάλληλη για τα πιο μακροπρόθεσμες μετρήσεις.

Με τη μέθοδο της συνδιακύμανσης πρέπει αρχικά να προσδιορίσουμε την περίοδο διακράτησης (holding period). Συνήθως αφορά μία ημέρα αν και υπάρχουν πολλοί λόγοι για να αλλάξει αυτό.

8.4 ΣΤΑΘΜΙΣΜΕΝΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ (WEIGHTED HISTORICAL SIMULATION)

Σε σύγκριση με την κανονική μέθοδο, η ιστορική προσομοίωση (HS) έχει καλύτερα αποτελέσματα χωρίς περιορισμούς αλλά χειρότερα υπό όρους αποτελέσματα της δοκιμής κάλυψης. Με άλλα λόγια, το HS φαίνεται να είναι ένα καλό μοντέλο VAR σε γενικές γραμμές, εκτός από το γεγονός ότι οι εξαιρέσεις έχουν μια τάση που συγκεντρώνεται ιδιαίτερα. Αφ' ετέρου, τα κανονικά μοντέλα (όπως Risk Metrics, GARCH) υπο-υπολογίζουν το VAR (παρουσιάζοντας περισσότερες εξαιρέσεις από τις αναμενόμενες), εντούτοις όμως οι εξαιρέσεις διανέμονται πιο ομοιόμορφα με την πάροδο του χρόνου.

Προσπαθώντας να συνδυάσουμε τα δυο παραπάνω μοντέλα, κανονικά και HS, θα χρησιμοποιήσουμε την μέθοδο της Σταθμισμένης Ιστορικής Προσομοίωσης (Weighted Historical Simulation, WHS).

Στο μοντέλο αυτό ένα από τα βασικά προβλήματα είναι η επιλογή του επιπέδου ανοίγματος m . Αν το m είναι πολύ μικρό, τότε δεν θα έχουμε πολλές παρατηρήσεις για να υπολογίσουμε με ακρίβεια το VAR, και αν το m είναι τόσο μεγάλο, τότε το VAR δεν θα ανταποκρίνεται επαρκώς στις πιο πρόσφατες παρατηρήσεις οι οποίες μας δίνουν τις περισσότερες παρατηρήσεις για τις μελλοντικές κατανομές. Θεωρούμε τώρα μια παραλλαγή στο μοντέλο της Ιστορικής Προσομοίωσης, η οποία

είναι σχεδιασμένη έτσι ώστε να δίνει μεγαλύτερο βάρος στις παρατηρήσεις οι οποίες είναι πιο πρόσφατες παρά σε αυτές που αναφέρονται στο παρελθόν. Αυτό είναι που ονομάζουμε και μοντέλο Σταθμισμένης Ιστορικής Προσομοίωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗΣ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΑΓΟΡΑΣ

9.1 ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗΣ (SWAPS)

"Swap" είναι μία συμφωνία ανταλλαγής μεταξύ δύο αντισυμβαλλομένων, προκαθορισμένων σειρών πληρωμών σε μία περίοδο στο μέλλον. Υπάρχουν αρκετά είδη swaps αλλά τα βασικότερα είναι:

- Ανταλλαγές επιτοκίου (interest rate swaps)
- Ανταλλαγές συναλλάγματος (currency swaps)

9.1.1 ΑΝΤΑΛΛΑΓΕΣ ΕΠΙΤΟΚΙΟΥ

Οι ανταλλαγές επιτοκίων είναι οι πιο συνηθισμένες περιπτώσεις swaps, όπου οι δύο αντισυμβαλλόμενοι συνάπτουν μία συμφωνία ανταλλαγής πληρωμών κυμαινόμενου επιτοκίου με πληρωμές σταθερού επιτοκίου. Η χρήση τους στοχεύει στη μετατροπή ενός δανείου με σταθερό επιτόκιο σε ένα δάνειο με κυμαινόμενο επιτόκιο ή και το αντίστροφο επιτρέποντας με τον τρόπο αυτό στα αντισυμβαλλόμενα μέρη να επιτυγχάνουν μικρότερο κόστος.

9.2 ΣΥΜΒΟΛΑΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΛΗΡΩΣΗΣ (FUTURES) ΚΑΙ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑΚΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ

Τα Συμβόλαια Μελλοντικής Εκπλήρωσης (ΣΜΕ - futures contracts) απετέλεσαν τις πρώτες οργανωμένες αγορές παράγωγων και δημιούργησαν τη βάση πάνω στην οποία στηρίχθηκαν τα άλλα παράγωγα αξιόγραφα που ακολούθησαν, όπως τα δικαιώματα και τα συμβόλαια ανταλλαγών. Οι δυνατότητες: διαπραγμάτευσης στη δευτερογενή αγορά καθώς και τα άλλα πλεονεκτήματα που σχετίζονται με την εξασφάλιση των συναλλασσομένων τα καθιστά ως τα πλέον εύχρηστα και επιθυμητά σε σχέση με τα προθεσμιακά συμβόλαια.(forward contracts).

Βέβαια η χρησιμότητα των τελευταίων δεν θα πρέπει παραβλέπεται καθώς η χρήση τους είναι διαδεδομένη στις τράπεζες και στις μεγάλες επιχειρήσεις. Πάντως παρά τις διαφορές τους, θα πρέπει να τονιστεί ότι όσον αφορά τουλάχιστον την αποτίμηση των συμβολαίων δεν υπάρχει καμία διαφορά στην ανάλυση είτε πρόκειται για συμβόλαια ΣΜΕ ή για προθεσμιακά συμβόλαια

Για να μπορούν τα συμβόλαια ΣΜΕ να χρησιμοποιηθούν ως εργαλεία αντιστάθμισης, δηλαδή να αγοραστούν ή να πωληθούν, θα πρέπει να μπορούμε να προσδιορίζουμε ανά πάσα στιγμή την τιμή τους. Η αξία των παραγώγων αξιογράφων πηγάζει κυρίως από την αξία των στοιχειωδών τίτλων πάνω στους οποίους είναι γραμμένα. Βέβαια η αξία αυτή δεν θα είναι η ίδια με την αξία των στοιχειωδών τίτλων (παρά μόνο την ημέρα λήξης του συμβολαίου) καθώς παρεμβάλλεται ο παράγοντας του χρόνου διάρκειας των συμβολαίων. Έτσι στο διάστημα πριν τη λήξη των συμβολαίων, η τιμή τους μπορεί να είναι μεγαλύτερη ή μικρότερη εκείνης των στοιχειωδών τίτλων ανάλογα με τη ζήτηση και την προσφορά που προβλέπεται να ισχύσει στην αγορά μετρητοίς στο χρόνο λήξης των συμβολαίων.

Τα προθεσμιακά συμβόλαια και τα συμβόλαια ΣΜΕ είναι συμφωνίες που συνάπτουν δυο μέρη με σκοπό την παράδοση του ενός προς το άλλο συγκεκριμένης ποσότητας αγαθού ή αριθμού αξιόγραφων σε μια συγκεκριμένη στιγμή στο μέλλον σε τιμή που προαποφασίζεται κατά τη σύναψη της συμφωνίας.

Η χρησιμότητα των προθεσμιακών συμβολαίων και συμβολαίων ΣΜΕ, μεταξύ άλλων, έγκειται στο γεγονός ότι επιτρέπουν στα δύο μέρη της συμφωνίας να προγραμματίσουν τη λειτουργία τους καλύτερα εκ των προτέρων γνωρίζοντας την τιμή, την ποσότητα, το χρόνο παράδοσης και το χρόνο πληρωμής. Έτσι ένας αγρότης μπορεί να προχωρήσει στην καλλιέργεια δημητριακών κλειδώνοντας μια τιμή ικανοποιητική εκ των προτέρων χωρίς να αναγκάζεται να παραδώσει το αγαθό παρά μόνο στο χρόνο της συγκομιδής. Παράλληλα, μια εταιρεία ειδών ζαχαροπλαστικής συνάπτει συμβόλαια για παραλαβή ζάχαρης τμηματικά διατηρώντας τις συμφωνηθείσες τιμές σήμερα σε συγκεκριμένες χρονικές στιγμές στο μέλλον όταν η εταιρεία είναι έτοιμη να χρησιμοποιήσει τη ζάχαρη και χωρίς να χρειάζεται να διαθέτει με γάλους αποθηκευτικούς χώρους.

9.3 ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΡΟΑΙΡΕΣΗΣ (OPTIONS)

Τα συμβόλαια δικαιωμάτων προαίρεσης (ΔΠ ή Options) δίνουν στον αγοραστή τους το δικαίωμα, αλλά όχι την υποχρέωση να αγοράσουν (δικαίωμα αγοράς, Δ.Α. ή Call), ή να πουλήσουν (δικαίωμα πώλησης, Δ.Π. ή Put) ένα υποκείμενο προϊόν σε μία προκαθορισμένη τιμή (την τιμή εξάσκησης ή Strike price ή Exercise price) πριν από (αμερικάνικου τύπου) ή σε μια (ευρωπαϊκού τύπου) συγκεκριμένη μελλοντική ημερομηνία. Ο πωλητής των δικαιωμάτων αναλαμβάνει την αντίστοιχη υποχρέωση.

9.3.1 ΤΙΜΗΜΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ (OPTION'S PREMIUM)

Τίμημα δικαιώματος ονομάζεται το χρηματικό ποσό (τίμημα ή premium) που καλείται να πληρώσει ο αγοραστής ενός ΔΠ στον πωλητή του, προκειμένου να αποκτήσει το δικαίωμα αλλά όχι την υποχρέωση να αγοράσει (Δ.Α.) ή να πουλήσει (Δ.Π.) την υποκείμενη αξία μέχρι ή στην ημερομηνία λήξης του δικαιώματος. Η πληρωμή αυτή γίνεται στον πωλητή ανεξάρτητα με το αν το δικαίωμα θα εξασκηθεί ή όχι. Έτσι η μέγιστη επικείμενη ζημιά που μπορεί να έχει ο αγοραστής από την αγορά ενός ΔΠ περιορίζεται στην αξία του αρχικού τιμήματος ενώ αντίθετα, η επικείμενη ζημιά του πωλητή είναι απεριόριστη. Αυτός είναι ο λόγος που κάνει την πώληση δικαιωμάτων πολύ επικίνδυνη. Η συνολική αξία του τιμήματος του συμβολαίου δικαιώματος καθορίζεται από την προσφορά και τη ζήτηση και αποτελείται από την εσωτερική αξία και την αξία χρόνου $^{28} \text{Premium} = \text{Intrinsic value} + \text{Time (extrinsic) value}$

9.3.2 ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ.

Όταν η τιμή εξάσκησης είναι χαμηλότερη από την τιμή της υποκείμενης αξίας ($\text{Spot} > \text{Strike}$) σε ένα δικαίωμα αγοράς (call) το δικαίωμα έχει εσωτερική αξία. Για παράδειγμα, το να αποκτήσουμε το δικαίωμα να αγοράσουμε τον δείκτη FTSE20 στις 900 μονάδες σε π.χ. 17 ημέρες (δηλαδή στην ημερομηνία λήξης του δικαιώματος) όταν την ίδια στιγμή ο δείκτης βρίσκεται στις 920 μονάδες θα πρέπει να μας κοστίζει 126 τουλάχιστον 20 μονάδες. Αυτές οι 20 μονάδες είναι η εσωτερική αξία του δικαιώματος.

Αντιστοίχως ένα δικαίωμα πώλησης (put) έχει εσωτερική αξία όταν η τιμή της υποκείμενης αξίας (δηλαδή του δείκτη ή της μετοχής) είναι χαμηλότερη από την τιμή εξάσκησης του δικαιώματος ($\text{Strike} >$

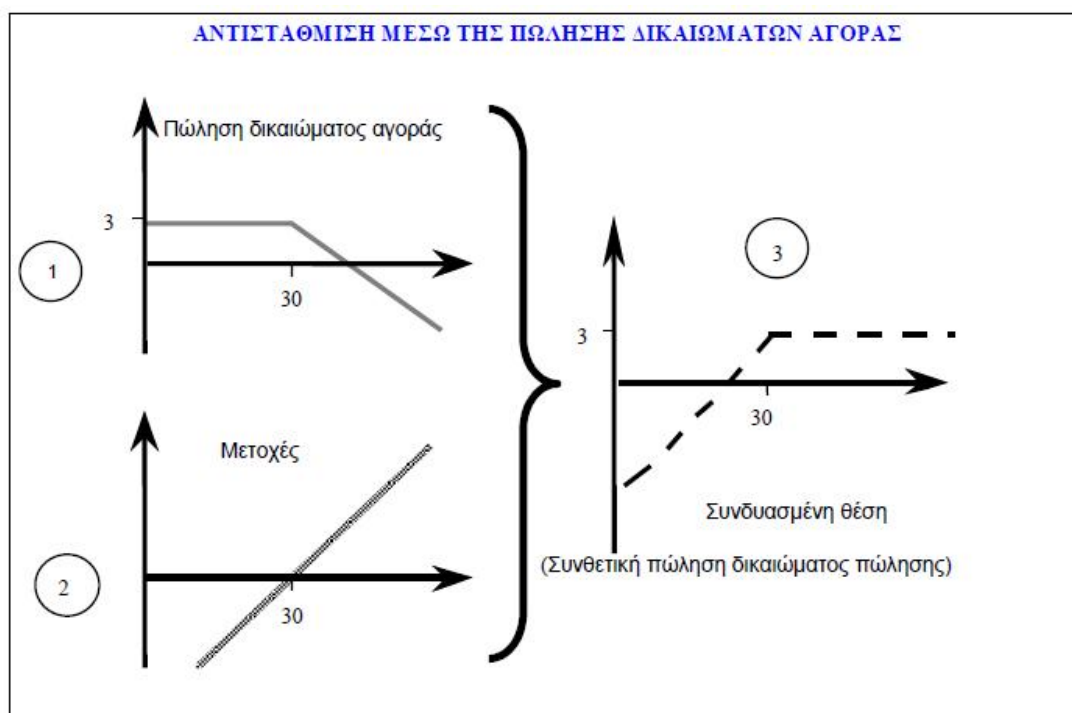
Spot). Η εσωτερική αξία ενός Δ.Α. (call) ή ενός Δ.Π. (put) δεν μπορεί ποτέ να είναι αρνητική. Εάν η τιμή της υποκείμενης αξίας είναι μικρότερη από την τιμή εξάσκησης ενός Δ.Α. (call), η εσωτερική αξία είναι 0. Εάν η τιμή εξάσκησης είναι μεγαλύτερη από την τιμή της υποκείμενης αξίας ενός Δ.Π. (put), η εσωτερική αξία του Δ.Π. (option) είναι 0. Ο λόγος είναι ότι τα δικαιώματα δεν είναι υποχρεωτικό να εξασκηθούν.

Όταν η τιμή άσκησης ενός Δ.Α. (call) είναι μικρότερη από την τιμή της υποκείμενης αξίας και κατά συνέπεια έχει εσωτερική αξία, λέμε ότι το Δ.Π. (option) είναι Εντός της Χρηματικής του Αξίας (ITM ή In-The-Money). Το συμβόλαιο είναι "μέσα στα λεφτά του" γιατί αν έληγε αυτήν τη στιγμή θα απέφερε κέρδη. Όταν η τιμή άσκησης ενός Δ.Α. (call) είναι μεγαλύτερη από την τιμή της υποκείμενης αξίας και το δικαίωμα (option) δεν έχει εσωτερική αξία λέμε ότι βρίσκεται Εκτός της Χρηματικής του Αξίας (OTM ή Out-of-The-Money). Τέλος όταν η τιμή της υποκείμενης αξίας στην αγορά είναι ίση με την τιμή εξάσκησης (strike) του δικαιώματος λέμε ότι το δικαίωμα βρίσκεται Στην Χρηματική του Αξία (ATM ή At-The-Money).

9.4 ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗ ΠΟΥΛΩΝΤΑΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΑΓΟΡΑΣ (COVERED CALL WRITING)

Πουλώντας κάποιος δικαιώματα αγοράς σε μετοχές που κατέχει, μπορεί να μειώσει τον κίνδυνο που συνδέεται με την κράτηση των μετοχών, κατά το ποσό της τιμής του δικαιώματος που εισπράττεται. Ο κίνδυνος μειώνεται κατά το ποσό της τιμής του δικαιώματος που λαμβάνεται, το οποίο είναι μία αποζημίωση για την πτώση της τιμής της υποκείμενης επένδυσης. Από την άλλη πλευρά, τα κέρδη, που θα προέρχονταν από μία αύξηση της τιμής του υποκείμενου τίτλου πάνω

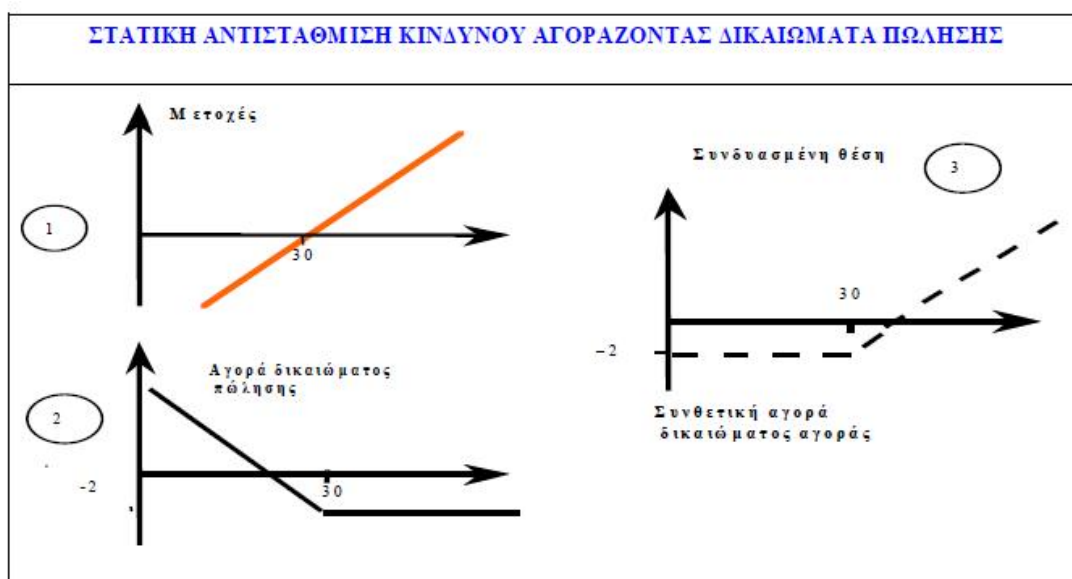
από την τιμή εξάσκησης, χάνονται. Επισημαίνεται, ότι η πώληση καλυμμένων δικαιωμάτων αγοράς δεν προσφέρει πλήρη προστασία. Αυτή μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσω της αγοράς δικαιωμάτων πώλησης ή την πώληση συμβολαίων μελλοντικής εκπλήρωσης.

9.5 ΣΤΑΤΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Στατική αντιστάθμιση σημαίνει ότι η θέση σε παράγωγα που χρησιμοποιείται για την αντιστάθμιση του κινδύνου παραμένει σταθερή και δεν απαιτείται να προσαρμόζεται στις συνθήκες της αγοράς σε ημερήσια βάση. Με αυτόν τον τύπο της αντιστάθμισης του κινδύνου, η θέση εγκαθίσταται με λόγο 1:1. Ο στόχος στην στατική αντιστάθμιση του κινδύνου είναι να περιοριστεί η μέγιστη απώλεια της συνολικής θέσης στην περίπτωση μίας αρνητικής εξέλιξης στην αγορά, ενώ την ίδια στιγμή να διατηρηθεί η πιθανότητα κέρδους από μία ευνοϊκή εξέλιξη στην αγορά.

Ο αγοραστής του δικαιώματος πώλησης πληρώνει ένα ποσό (premium) για να αποκτήσει το δικαίωμα να πουλήσει σε μία καθορισμένη τιμή (τιμή εξάσκησης του δικαιώματος). Αυτό εξαλείφει τον κίνδυνο ο οποίος είναι συνδεδεμένος με μία πτώση της τιμής του υποκείμενου τίτλου κάτω από την τιμή εξάσκησης του δικαιώματος πώλησης. Το κόστος της αντιστάθμισης του κινδύνου εξαρτάται από την επιλογή της τιμής εξάσκησης. Η αντιστάθμιση του κινδύνου με ένα δικαίωμα πώλησης που είναι κάτω από το χρηματικό του ισοδύναμο προσφέρει μία πιο φθηνή λύση από ότι θα πρόσφερε ένα δικαίωμα πώλησης που θα ήταν ίσο με το χρηματικό του ισοδύναμο δικαίωμα, αλλά θα παρήχε προστασία μόνο στην περίπτωση μίας πιο μεγάλης πτώσης της τιμής της μετοχής.

9.6 ΠΩΛΗΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΠΩΛΗΣΗΣ (SHORT PUT)

Ο πωλητής δικαιώματος πώλησης προσδοκά, ότι η τιμή του υποκείμενου τίτλου θα παραμείνει στάσιμη ή θα αυξηθεί ελαφρώς. Για την ανάληψη της υποχρέωσης να αγοράσει (να δεχθεί την παράδοση) τον

υποκείμενο τίτλο στην τιμή εξάσκησης, λαμβάνει ως αντάλλαγμα την τιμή του δικαιώματος. Την ημέρα λήξης, μία από τις παρακάτω μορφές δράσης θα ακολουθηθεί:

Αν η τιμή του υποκείμενου τίτλου αυξηθεί πάνω από την τιμή εξάσκησης του δικαιώματος πώλησης, δεν θα ζητηθεί από τον πωλητή να δεχθεί την παράδοση του υποκείμενου τίτλου, επειδή θα συμφέρει τον κάτοχο του δικαιώματος να πουλήσει τον υποκείμενο τίτλο στην κεφαλαιαγορά. Ο πωλητής μπορεί τότε να καρπωθεί την τιμή δικαιώματος, που έχει, ήδη, λάβει ως το μέγιστο κέρδος του.

Αν η τιμή του υποκείμενου τίτλου πέσει κάτω από την τιμή εξάσκησης του δικαιώματος πώλησης, ο αγοραστής θα εξασκήσει το δικαίωμα πώλησης και θα υποχρεώσει τον πωλητή να αγοράσει υψηλότερα τον υποκείμενο τίτλο από την τιμή που θα μπορούσε να βρει στην κεφαλαιαγορά. Ανάλογα με το πόσο πολύ πέφτει η τιμή του υποκείμενου τίτλου, το κέρδος του πωλητή του δικαιώματος πώλησης μπορεί να συρρικνωθεί στο μηδέν ή ακόμη και να έχει ζημιά.

Μόλις η τιμή του υποκείμενου τίτλου αρχίσει να πέφτει κάτω από την τιμή εξάσκησης μείον την τιμή δικαιώματος που έχει ήδη λάβει ο πωλητής του δικαιώματος (**νεκρό σημείο**), ο πωλητής αρχίζει να έχει ζημιά. Η ζημιά αυτή περιορίζεται μόνο από το γεγονός, ότι η τιμή του υποκείμενου τίτλου δεν μπορεί να πέσει κάτω από το μηδέν.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Εξαιτίας της ανάγκης για πρόσβαση σε ακριβή δεδομένα οικονομικής συμπεριφοράς, προς όφελος του τραπεζικού συστήματος και των ίδιων των συναλλασσομένων, το σύνολο σχεδόν, των ελληνικών ιδρύονται εταιρίες, στις οποίες και ανατέθηκε η ανάπτυξη και διαχείριση ενός Αρχείου Δεδομένων Οικονομικής Συμπεριφοράς. Μια τέτοια εταιρία εξειδικεύεται στη συγκέντρωση και διάθεση πληροφοριών οικονομικής συμπεριφοράς για επιχειρήσεις και ιδιώτες, μέσω πληροφορικών συστημάτων. Σκοπός της είναι η διαπίστωση της πιστοληπτικής ικανότητας των καταναλωτών.

Εξ επαγγέλματος συλλογή πληροφοριών χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου είναι νόμιμη με βάση την εξαίρεση του άρθρου 5 παρ. 2 εδ. ε του Ν. 2472/1997 για δύο λόγους:

α. Ότι είναι απολύτως αναγκαία για την ικανοποίηση του εννόμου συμφέροντος το οποίο επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας και ο τρίτος αποδέκτης των δεδομένων. Το συγκεκριμένο έννομο συμφέρον συνίσταται στην άσκηση του δικαιώματος οικονομικής ελευθερίας με βάση πληροφορίες που εξασφαλίζουν την εμπορική πίστη, την αξιοπιστία και την ασφάλεια των συναλλαγών. Είναι εύλογο ότι χωρίς τη δυνατότητα πρόσβασης σε ορθές και επίκαιρες πληροφορίες, οι οποίες αφορούν στην πιστοληπτική ικανότητα των συναλλασσομένων, η ικανοποίηση του εν λόγω εννόμου συμφέροντος δυσχεραίνεται σημαντικά.

β. Ότι το συγκεκριμένο έννομο συμφέρον υπερέχει προφανώς των συμφερόντων των υποκειμένων που δεν θίγονται ουσιωδώς και πάντως η ικανοποίησή τους δεν θίγει τις θεμελιώδεις ελευθερίες των υποκειμένων

Για να μη θίγονται τα συμφέροντα των καταναλωτών, υπάρχουν κάποιοι κανόνες σύμφωνα με τους οποίους το Αρχείο Δεδομένων

Οικονομικής Συμπεριφοράς, οφείλει να διενεργεί τη συλλογή και επεξεργασία των δεδομένων. Οι κανόνες αυτοί αφορούν στο είδος των συλλεγόμενων δεδομένων σε συνάρτηση με την παροχή ή μη της συγκατάθεσης του υποκειμένου, τη διαδικασία επεξεργασίας των δεδομένων και τους αποδέκτες των επεξεργασμένων δεδομένων.

Στα Αρχεία Δεδομένων Οικονομικής Συμπεριφοράς δεν περιλαμβάνονται εκτιμήσεις, κρίσεις οικονομική ή άλλη αξιολόγηση των δεδομένων που εντάσσονται σ' αυτό. Η αξιολόγησή τους γίνεται αποκλειστικά από τον αποδέκτη τους. Οι πληροφορίες και τα δεδομένα των Αρχείων έχουν, συνεπώς, σαφώς επικουρικό χαρακτήρα και σε καμία περίπτωση δεν υποχρεώνουν τον αποδέκτη τους να πραγματοποιήσει ή να μην πραγματοποιήσει κάποια οικονομική συναλλαγή.

Τα Αρχεία Δεδομένων Οικονομικής Συμπεριφοράς λοιπόν αποσκοπούν στην παροχή στις τράπεζες πληροφόρησης για την εκτίμηση της πιστοληπτικής ικανότητας των πελατών της. Σε αυτά καταχωρούνται πληροφορίες που αφορούν σε ενήμερες και σε καθυστέρηση οφειλές δανείων καταναλωτικής πίστης (προσωπικών, καταναλωτικών, ανοιχτών και λιανικής πρακτόρευσης), πληροφορίες για στεγαστικά δάνεια και χορηγήσεις πιστώσεων μέσω δικαιώματος υπερανάληψης από καταθετικό λογαριασμό, τρεχούμενο ή όψεως (overdrafts) και πιστωτικών καρτών, που οι τράπεζες έχουν χορηγήσει σε πελάτες τους.

Με τη βιβλιογραφική ανασκόπηση που έγινε θα παραθέσουμε τις παρακάτω προτάσεις:

Όλα τα Αρχεία Δεδομένων Οικονομικής Συμπεριφοράς πρέπει να ενημερώνονται πιο άμεσα.

Θα πρέπει να εξελίχθη η χορήγηση πληροφοριών μέσω του διαδικτύου και

Θα πρέπει να γίνεται μεγαλύτερη προσπάθεια εγκυρότητας και διαφύλαξης προσωπικών δεδομένων.

Μεσολαβητής Τραπεζικών – Επενδυτικών Υπηρεσιών

Ο Μεσολαβητής Τραπεζικών – Επενδυτικών Υπηρεσιών (Μ.Τ.Ε.Υ.) είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Προήλθε από την ενοποίηση του Τραπεζικού Μεσολαβητή και του Μεσολαβητή Κεφαλαιαγοράς και λειτουργεί από την 1.7.2005, με σκοπό να εξετάζει δίκαια, αμερόληπτα και με διαφανείς διαδικασίες, διαφορές που ανακύπτουν από την παροχή τραπεζικών και επενδυτικών υπηρεσιών και να επιδιώκει τη φιλική διευθέτησή τους.

Ο Συνήγορος του Καταναλωτή

Ο Συνήγορος του Καταναλωτή είναι μια νέα Ανεξάρτητη Αρχή που συστήθηκε με τον ν. 3297/2004 και εποπτεύεται από το Υπουργείο Ανάπτυξης. Λειτουργεί ως εξωδικαστικό όργανο συναινετικής επίλυσης των καταναλωτικών διαφορών, αλλά και ως συμβουλευτικός θεσμός στο πλευρό της πολιτείας για τη θεραπεία προβλημάτων που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές του. Με τη δραστηριοποίηση της Αρχής, η ελληνική δημόσια διοίκηση εναρμονίζεται με τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πλαίσιο των συμπερασμάτων της Πράσινης Βίβλου για τη βελτίωση της λειτουργίας των συστημάτων Διαμεσολαβητών που είναι επιφορτισμένοι με την αντιμετώπιση καταναλωτικών διαφορών.

ΕΚΠΟΙΖΩ

Η ΕΚΠΟΙΖΩ, αποτελεί ένωση καταναλωτών η οποία έχει ασχοληθεί συστηματικά και ενεργοποιείται με τον στόχο να αποτραπεί το φαινόμενο της υπερχρέωσης στη χώρα μας την από αρχές της δεκαετίας του 1990. Είναι μέλος του ECDN(European Consumer Dept Network –Ευρωπαϊκό Δίκτυο Υπερχρεωμένων Καταναλωτών) και επεξεργάζεται και προωθεί δίκαιες λύσεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος, αξιοποιώντας την ευρωπαϊκή εμπειρία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αγγελάκης Μ., (1991). Εισαγωγή στην εκκαθάριση των ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων, Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, Αθήνα
- Αγγελόπουλος Χ. Παναγιώτης, Τράπεζες και χρηματοπιστωτικό σύστημα, , Σταμούλη Α.Ε., 2005
- Θεοφάνους, Α., Τιρκίδης, Γ., Τομπάζος, Σ., Ευαγόρου, Σ., Πελαγίδης, Θ.. Η Ελευθεροποίηση των Επιτοκίων και Κεφαλαίων και οι Επιπτώσεις στην Κυπριακή Οικονομία και στο Συνεργατικό Πιστωτικό Κίνημα, Intercollege Press, Λευκωσία (2003)
- Sinkey F. Joseph ,Χρηματοοικονομική διοίκηση εμπορικών τραπεζών, , Παπαζήσης, 1999
- Παπαποστόλου-Κουκούλη Αλ., Καθυστερήσεις και τρόποι αντιμετώπισης αυτών, Τραπεζικό εγχειρίδιο, Αθήνα.
- Παναγόπουλος, Γ., Πελετίδης, Γ., Βασιλεία ΙΙ Περιγραφή και Συνέπειες για το Τραπεζικό Σύστημα, Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών, Αθήνα.(2007)
- Πρωτόπαπας Χάρης ,Τράπεζες και ποιότητα, , Σάκκουλας Α.Ε.,(1997)
- Τράπεζα Αττικής. Διαδικασία έκδοσης Διαταγής Πληρωμής, Διεύθυνση Νομικών Υπηρεσιών-Τράπεζα Αττικής, Αθήνα
- Ψυχομάνης Σπ., (2001). Τραπεζικό Δίκαιο-Δίκαιο τραπεζικών συμβάσεων, εκδόσεις ΣΑΚΟΥΛΛΑ, Θεσσαλονίκη

Οικονομία 2009, (2009). Τράπεζες – Επιτόκια σε Πτώση; Ο Φιλελεύθερος, 4/02/2009

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

www.teiresias.gr

el.wikipedia.org/wiki/Τειρεσίας

www.go-online.gr/ebusiness/specials/article.html?article_id=1106 –

<http://www.acb.com.cy/cgi-bin/hweb?-A=562&-V=news>

http://www.bankofgreece.gr/announcements/text_release.asp?releid=1596

[http://www.centralbank.gov.cy/media/pdf_gr/BCRPG LIBERALRA TESLAW19](http://www.centralbank.gov.cy/media/pdf_gr/BCRPG_LIBERALRA TESLAW19)

[http://www.centralbank.gov.cy/media/pdf_gr/INTG GOVINTERVI EW_210109](http://www.centralbank.gov.cy/media/pdf_gr/INTG_GOVINTERVI EW_210109).

<http://www.hba.gr/Index.asp?Menu=4>

<http://dir.icap.gr/2322.asp>

<http://www.mcit.gov.cy/mcit/mcit.nsf/All/BBA7590E4F1F3A98C22571B000232>